

Het Tijdschrift van de Raad

n° 21

December 2016

Periodieke publicatie van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

www.esr.brussels

DOSSIER :
De sociaalprofessionele
inschakeling van
vluchtelingen in het
Brussels Hoofdstedelijk
Gewest

3 Woord vooraf

In de kijker

- 4 | Vergadering van de 6 Raden op de ESRBHG
- 4 | De volgende Debatten van de Raad

Dossier

- 5 | De sociaalprofessionele inschakeling van vluchtelingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Focus

- 21 | Van vluchteling tot werknemer: er is geen coherente strategie in de Lidstaten
- 22 | Het Poelaertproject: voor een moderne rechtspraak en een herwaardering van het Brusselse Justitiepaleis
- 23 | Industrie 4.0.

De Adviezen van de Raad

- 26 | Uitgebracht tussen 16 juni 2016 en 20 oktober 2016
- 29 | Initiatiefadvies betreffende de eenoudergezinnen

De Debatten van de Raad

- 30 | Frédéric Raynaud, Solange Verger en Elisa Donders: Panorama van het studentenleven in Brussel: stedelijke praktijken en verhouding met de stad
- 33 | Een kwaliteitsvolle plaats voor elk kind in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dit is waar de Dienst Scholen van het Brussels Gewest naar streeft

Nieuws in het kort

- 35 | Inventaris van de kostprijs van de woon-werkverplaatsingen in België
- 35 | Brussel is kandidaat voor de titel van Culturele hoofdstad van Europa 2030

Publicaties

- 36 | Sociale Barometer 2016
- 36 | Demografische vooruitzichten voor de Brusselse gemeenten 2015-2025

Woord vooraf

Mevrouw, Mijnheer,

Aan het eind van dit jaar 2016 staat de culturele wereld voor een controverse, waarvan enkel hij de kunst van verstaat: zijn de vijftig tekeningen van Van Gogh die onlangs werden teruggevonden (en die gelijktijdig in Frankrijk, Nederland, Vlaanderen, Duitsland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten werden gepubliceerd⁽¹⁾) echt van hem, of zijn ze, zoals het Van Goghmuseum denkt, van een andere "monotone, onhandige en ideeëloze" hand?

Het behoort niet tot de bevoegdheden van de Brusselse Economische en Sociale Raad om een uitspraak over een dergelijke controverse te doen ! Het komt echter wel de sociale partners (en overigens alle verdiepingen van de 'pakketboot' België) toe om de "authenticiteit" van de verklaringen na te gaan van de Regeringen, die allemaal en in volkomen unanimité van oordeel zijn dat het beleid dat ze voeren het algemeen belang zo goed mogelijk dient.

Afgemeten aan deze bevoegdheid heeft onze Economische en Sociale Raad sinds enkele jaren zijn dynamiek van Initiatiefadviezen versterkt. Het meest recente advies is gewijd aan een thema dat het "algemeen belang" frontaal raakt: het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie (GPCE). Hierin benadrukt de Raad meer bepaald dat de overgang naar een dergelijke economie het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een echte economische opportuniteit biedt en dat deze wel degelijk een bron zou kunnen zijn om directe en indirecte tewerkstelling te creëren en te bewaren. Tevens dringt de Raad erop aan dat het belangrijk is om op het grondgebied van ons Gewest grondruimten voor economische en productieactiviteiten voor te behouden, onder meer door gebieden voor stedelijke industrie te vrijwaren en te creëren. Deze beschouwing kan tegenover het artikel worden gesteld dat is gewijd aan het concept "industrie 4.0", dat u in dit Tijdschrift zult terugvinden. Anderzijds dringt de Raad erop aan om een opleidingsluik te voorzien dat het, zo nodig, toelaat om de competenties te verwerven die in het kader van een circulaire economie zijn vereist. Tot slot herinnert hij aan het grote aandeel van de overheidsopdrachten in het BBP en is in dat opzicht van mening dat deze fundamentele instrumenten zijn om de beleidsdoelstellingen van het GPCE te behalen...

Nu het jaar 2016 op zijn einde loopt, is dit de gelegenheid om een eerste balans op te maken van de activiteiten van de Raad hoe deze op 2 juli 2015 werd samengesteld. En er dringt zich al onmiddellijk een vaststelling op : 2016 zal een soort van "recordjaar" voor onze instelling zijn geweest. Want ook al is het jaar nog niet volledig voorbij, nu al heeft de Raad enkel in zijn adviesfunctie 91 Adviezen uitgebracht. Bovendien heeft hij talrijke 'Bijdragen' in het kader van de methodologie van de gedeelde prioriteiten van de Strategie 2025 voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest aangenomen.

U en iedereen die dit Tijdschrift leest, wenst de Economische en Sociale Raad het beste toe in 2017!

Philippe Van Muylder – Voorzitter

⁽¹⁾ bij de "Editions du Seuil".

In de kijker

Vergadering van de 6 Raden op de ESRBHG

Op dinsdag 18 oktober jongstleden zijn de leidende ambtenaren van de gewestelijke Economische en Sociale Raden (de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, de Conseil économique et social de Wallonie en de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest), communautaire Raad (de WSR-DG), evenals de federale Raden (Nationale Arbeidsraad en Centrale Raad voor het Bedrijfsleven) samengekomen op de ESRBHG.

Doel? Informatie uitwisselen over de belangrijkste actualiteitsdossiers die door de verschillende Raden worden

behandeld (alternerend leren, mobiliteit, energie, circulaire economie, betaald educatief verlof, enz.) en hun onderlinge samenwerking versterken.

Binnenkort zou een nieuwe vergadering moeten doorgaan.

Volgende Debatten van de Raad:

De "Debatten van de Raad" worden hervat in januari 2017.

Zoals gewoonlijk wordt een gedetailleerde opgave van de behandelde onderwerpen, evenals een korte voorstelling van de sprekers te gelegener tijd op onze website www.esr.brussels gepubliceerd. Personen, die reeds op de lijst van de Raad zijn opgenomen, zullen bovendien voor elk Debat worden uitgenodigd. Wenst u eveneens op regelmatige basis te worden uitgenodigd, welnu dan volstaat het om een email te sturen naar schaouch@ces.brussels.

De sociaalprofessionele inschakeling van vluchtelingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In 2015 hebben bijna 65,3 miljoen personen hun thuisland noodgedwongen moeten verlaten om aan daden van geweld en oorlog te ontsnappen. De meesten onder hen werden verplaatst zonder een internationale grens te kunnen overschrijden, en 21,3 miljoen personen vonden bescherming door asiel aan te vragen in een ander land⁽¹⁾.

In september 2015 werd Europa, net als België en Brussel trouwens, geconfronteerd met een aanzienlijke toevloed van migranten-asielaanvragers uit landen getroffen door conflicten en geweld, zoals Syrië, Irak en Afghanistan. Ons land heeft een aanzienlijke toename gekend van het aantal asielaanvragers, en in het Maximiliaanpark, rechtover de kantoren van de Dienst Vreemdelingenzaken, werden zelfs kampen opgericht. België registreerde 35.476 asielaanvragen in 2015, tegen 17.213 in 2014.

Wat is vandaag de toestand van deze asielaanvragers? Welke voorzieningen heeft men voor hen uitgewerkt? Welk opvangbeleid voert men in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest? Hoe kunnen deze personen zich sociaal en economisch in ons land inschakelen?

Dit dossier wil een balans opmaken van de sociaalprofessionele inschakeling van vluchtelingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, op basis van de Conventie van Genève. We zullen eerst en vooral stilstaan bij de migrantenproblematiek in haar geheel (opvangbeleid doorheen wetgeving en beschikbare gegevens). Vervolgens zullen wij de twee integratietrajecten in het Brussels gewest voorstellen en een analyse maken van de sociaalprofessionele inschakeling van dit publiek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met haar doelstellingen, te ondernemen stappen, actoren en struikelblokken.

De Internationale Conventie van Genève betreffende het vluchtelingenstatuut

De Internationale Conventie betreffende het vluchtelingenstatuut, die op 28 juli 1951 werd ondertekend te Genève, verstrekt een definitie van de term "vluchteling", en bepaalt hun rechten en plichten, evenals deze van de Staten. Een persoon, die om bescherming vraagt in zijn land van opvang, is een asielaanvrager. Indien zijn aanvraag is ingediend, dan bevindt deze zich in een wettelijke situatie. Hij kan in dat geval terecht bij een onthaalstructuur, waar hij wordt gehuisvest, en ontvangt materiële steun. Om het statuut van vluchteling te bekomen, moet de persoon in kwestie volgens de Conventie van Genève aantonen dat de vrees bestaat dat hij wordt vervolgd omwille van zijn ras, godsdienst of het behoren tot een bepaalde sociale of politieke groep. Indien zijn aanvraag wordt aanvaard, dan bekomt hij het statuut van vluchteling, met een onbeperkte arbeidsvergunning en met toegang tot bepaalde zogenaamde residuele rechten, zoals sociale hulp.

1) Het beleid voor de opvang van asielaanvragers

Personen, die in ons land aankomen, worden geconfronteerd met een nogal ingewikkeld institutioneel, administratief en associatief landschap, en beheersen vaak geen enkele landstaal. Na hun aankomst op een nieuw grondgebied staan zij voor tal van moeilijkheden: huisvesting, mobiliteit (rijbewijs, openbaar vervoer, ruimte/tijd), de taal, de deelname aan het economisch en sociaal leven, het zoeken naar werk en discriminatie bij aanwerving ingevolge oorsprong of huidskleur.

In België

■ Opvang - statuut van vluchteling / subsidiaire bescherming

De wet van 15 december 1980 betreffende de toegang tot het grondgebied, het verblijf, de vestiging en de verwijdering van vreemdelingen legt de asielprocedure in België vast. Personen, die in België aankomen, dienen een asielaanvraag in bij de Dienst Vreemdelingenzaken die de aanvraag zal registreren en een voorafgaand onderzoek zal instellen (informatie over identiteit en traject). Deze dienst zal de aanvraag vervolgens overmaken aan het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen (CGVS) dat op zijn beurt de inhoud van de aanvraag op grondige wijze zal bestuderen (onderzoek, hoorzitting...).

De Dienst Vreemdelingen heeft in 2015 35.476 asielaanvragen geregistreerd⁽²⁾ (stijging met 106,1% in verhouding tot 2014) en wel voornamelijk tijdens het tweede semester. De meeste asielaanvragen waren afkomstig uit landen waar een oorlog woedt of waar er geweldadige conflicten zijn, met name Irak (21,8 % van de aanvragers), Syrië (21,3 %) en Afghanistan (20 %).

Eens de aanvraag is ingediend, krijgt de asielaanvrager een plaats in een collectieve onthaalstructuur voor de hele periode van de procedure. De collectieve opvangstructuren worden beheerd door Fedasil, het Rode Kruis en andere actoren – of nog – door een netwerk van individuele opvang beheerd door de OCMW's, NGO's of door "lokale opvanginitiatieven (LOI)". België beschikt over een netwerk van 84 open centra voor asielaanvragers en een aantal individuele woningen. Op 7 oktober 2016 was het opvangnetwerk goed voor een capaciteit van 30.370 plaatsen en een bezetting van 24.203 opgevangenen personen (bezettingspercentage van 80%)⁽³⁾. Omwille van de daling van het aantal asielaanvragen, die sedert januari 2016 wordt geregistreerd, verlaagt Fedasil geleidelijk deze opvangcapaciteit.

⁽²⁾ Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en staatlozen, statistieken i.v.m. asiël, balans 2015, p. 3.

⁽³⁾ FEDASIL, "Opvangnetwerk voor asielaanvragers in België", 7 oktober 2016.

Op 1 oktober 2016 waren 2.460 plaatsen op de volgende manier verdeeld over het Brussels Hoofdstedelijk Gewest: 1.834 plaatsen (waarvan 833 in het Klein Kasteeltje) in opvangcentra (Fedasil, Rode Kruis en andere partners) en 626 plaatsen in individuele woningen (204 plaatsen georganiseerd door OCMW's en 422 plaatsen georganiseerd door NGO's)⁽⁴⁾.

Fedasil en de structuren, die door deze instantie worden overkoepeld, vangen voornamelijk gezinnen op (48% van de residenten zijn ouders met kinderen), alleenstaanden (39% mannen en 5% vrouwen) en niet-begeleide minderjarigen (8% van de residenten)⁽⁵⁾. Deze laatsten vormen een nieuwe groep waarvoor specifieke opvang en begeleiding moeten worden georganiseerd (3.099 aanvragen in 2015 tegen 486 in 2014)⁽⁶⁾.

Totaal aantal asielaanvragen (eerste aanvragen en meervoudige aanvragen) per maand en evolutie				
	2014	2015	+/- in % 2015 vs 2014	+/- en % vs geleden maand
Januari	1 376	1 313	-4,6%	-20,2%
Februari	1 209	1 211	0,2%	-7,8%
Maart	1 177	1 348	14,5%	11,3%
April	1 193	1 289	8,0%	-4,4%
Mei	1 122	1 708	52,2%	32,5%
Juni	1 403	2 289	63,2%	34,0%
Juli	1 490	2 975	99,7%	30,0%
Augustus	1 580	4 621	192,5%	55,3%
September	5 515	1 211	206,7%	19,3%
Oktober	1 209	4 810	184,1%	-12,7%
November	4 199	1 211	174,8%	-12,7%
December	4 201	1 211	155,4%	0,0%
Totaal	17 213	35 476	106,1%	

Bron: Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, Statistieken i.v.m. asiel, balans 2015, p.4.

Statuut van vluchteling

Indien de asielaanvraag wordt goedgekeurd, dan wordt de asielaanvrager als vluchteling erkend, hij wordt ingeschreven in het Vreemdelingenregister en bezit rechten en plichten op het Belgisch grondgebied. Hij is aan het Belgische recht onderworpen en kan materiële, medische, sociale en juridische begeleiding ontvangen. Hij kan eveneens naar

het buitenland reizen, een gezinshereniging aanvragen en Belg worden. Wanneer de persoon als vluchteling is erkend, dan bekomt hij een verblijfsvergunning voor een jaar die elk jaar hernieuwbaar is. Na een periode van vijf jaar ontvangt hij dan een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd. De persoon moet binnen de twee maanden de onthaalstructuur verlaten en een woning zoeken in een van de Belgische gemeenten. Bij een negatieve beslissing kan beroep worden aangetekend bij de Raad voor Vreemdelingenbetwistingen.

Statuut van subsidiaire bescherming

Indien een persoon, die aankomt op het Belgisch grondgebied, niet aan de voorwaarden voldoet om het statuut van vluchteling te bekomen, en geen recht heeft op de bescherming van ernstig zieken, dan kan het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en staatlozen hem het statuut van subsidiaire bescherming toekennen. Hiervoor dienen er ernstige redenen te bestaan om aan te nemen dat de persoon kan worden vervolgd indien hij naar zijn land van herkomst wordt teruggestuurd. Voor staatlozen is dit het land waar hij gewoonlijk verbleef. Personen, die dit statuut ontvangen, mogen in den beginne slechts tijdens een beperkte duur in België verblijven (een jaar, elk jaar hernieuwbaar). Na vijf jaar ontvangt de persoon in kwestie een verblijfsvergunning voor onbepaalde tijd.

Wat betreft alle asielaanvragen die in 2015 werden ingediend, heeft het Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en staatlozen in 60,7% van de gevallen een positief antwoord gegeven (50,5 % van de beslissingen hadden betrekking op erkenningen van het statuut van vluchteling en 10,2 % op de verlening van het statuut van subsidiaire bescherming⁽⁷⁾).

Personen, die in België aankomen, kunnen beroep doen op verschillende gouvernementele en non-gouvernementele instanties om hulp te krijgen bij hun aankomst op het grondgebied, voor het zoeken van een woning en de aankoop van materiële goederen, hun deelname aan het sociaal leven in hun wijk en voor alle aspecten die verband houden met hun inschakeling op het vlak van werk.

Ook de gewesten zetten al naargelang hun reglementeringen structuren op om personen vanaf hun aankomst bij te staan. Zo zijn er de 'Centres d'intégration' in Wallonië, de Onthaalbureaus voor nieuwkomers (BAPA) in Brussel en het Agentschap Integratie en Inburgering in Vlaanderen.

⁽⁴⁾ FEDASIL, oktober 2016.

⁽⁵⁾ FEDASIL, "wie zijn de asielaanvragers?", 28 september 2016. <http://fedasil.be/nl/nieuws/accueil-des-demandeurs-dasile/wie-zijn-de-asielzoekers>.

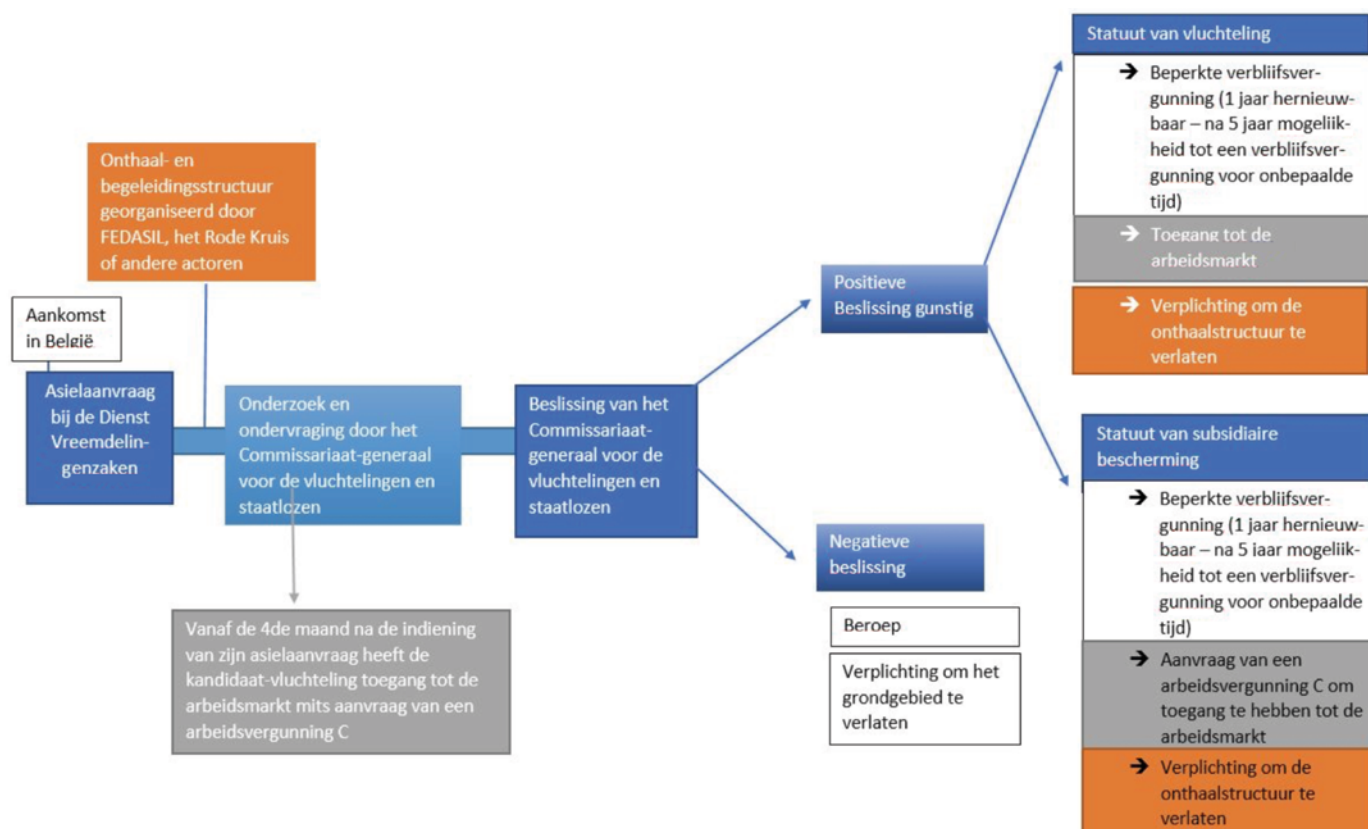
⁽⁶⁾ CIRÉ, Jaarverslag 2015, p. 25

⁽⁷⁾ Commissariaat-generaal voor de vluchtelingen en de staatlozen, Statistieken i.v.m. asiel, balans 2015, p. 3.

■ Toegang tot de arbeidsmarkt

Om toegang te hebben tot de Belgische arbeidsmarkt, moet de asielaanvrager in principe beschikken over een verblijfs- en een arbeidsvergunning. Er dient evenwel een onderscheid te worden gemaakt tussen een persoon, die het statuut van vluchteling heeft bekomen, en een persoon die kandidaat-vluchteling is.

- Een **erkend vluchteling** in België is van rechtswege vrijgesteld van de verplichting om over een arbeidsvergunning te beschikken. Hij bezit een elektronische kaart van buitenlander, moet geen enkele aanvraag indienen en heeft rechtstreeks toegang tot de arbeidsmarkt. Als zelfstandige zal hij geen beroepskaart moeten aanvragen. Indien de persoon geen werk heeft, noch inkomsten, dan zal hij de nodige stappen kunnen ondernemen om bij het OCMW van de gemeente van zijn verblijfplaats om een leefloon te bekomen.
- De **kandidaat-vluchteling**, die wacht op een beslissing van het CGVS, heeft sedert 9 november 2015⁽⁸⁾ 4 maanden na zijn asielaanvraag toegang tot de arbeidsmarkt (voorheen 6 maanden), op voorwaarde evenwel hij over een verblijfplaats beschikt en geen negatief antwoord op zijn asielaanvraag heeft ontvangen. Hij zal een arbeidsvergunning van type C kunnen aanvragen bij de dienst "arbeidsvergunningen" van het Ministerie van het Gewest waar hij zijn verblijfplaats heeft. Deze vergunning is geldig voor alle loonberoepen en bij alle werkgevers. De vergunning geldt voor een beperkte duur (1 jaar – hernieuwbaar). De arbeidsvergunning C stelt de werknemer in de mogelijkheid om te werken tot aan de beslissing van het CGVS. Deze beslissing zal gunstig zijn, waarna hem het statuut van vluchteling wordt toegekend en hij van een arbeidsvergunning is vrijgesteld, of ongunstig. In het laatste geval zal de persoon niet meer op het Belgisch grondgebied werkzaam mogen zijn noch er mogen verblijven. Met deze arbeidsvergunning kan de kandidaat-vluchteling zich inschrijven als werkzoekende en bijgevolg aan beroepsopleidingen deelnemen.
- Wat betreft personen **met het statuut van subsidiaire bescherming**, welnu dezen moeten een arbeidsvergunning van type C aanvragen. Indien zij zich als zelfstandige willen vestigen, dan zullen zij een beroepskaart moeten aanvragen bij de bevoegde gewestelijke dienst. Indien een persoon gemachtigd is om in België te verblijven, dan zal hij rechtstreeks toegang hebben tot de arbeidsmarkt.

⁽⁸⁾ Koninklijk besluit van 29 oktober 2015 tot wijziging van artikel 17 van het koninklijk besluit van 9 juni 1999 houdende de uitvoering van de wet van 30 april 1999 betreffende de tewerkstelling van buitenlandse werknemers (BS 9/11/2015).

2) De onthaaltrajecten voor nieuwkomers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest heeft een vluchteling de keuze tussen twee "integratietrajecten": of hij kiest voor het Franstalig opvangtraject, of hij kiest voor het Vlaamse inburgeringsparcours. Tussen beide trajecten bestaan verschillen inzake doelpubliek, modaliteiten, luiken en actoren die bij het traject betrokken zijn. Het traject aan Vlaamse kant bestaat sedert tien jaar, terwijl het Franstalig parcours slechts in 2015 in het Brussels gewest werd ingevoerd. Er zijn verschillende analyses verricht om de huidige problemen en deze, die zich in de toekomst zouden stellen mocht de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie aan de twee trajecten een verplicht karakter geven, te bepalen (financiering, beschikbare actoren, enz.).

Hierbij dient opgemerkt dat beide trajecten betrekking hebben op een breder publiek dat het publiek bedoeld in dit artikel, namelijk de vluchtelingen in de zin van de Conventie van Genève. Zoals aangestipt door Catherine Xhardez in een artikel van Brussels Studies, zou het Brussels gewest op jaarbasis 30.000 nieuwkomers verwelkomen, waarvan 11.000 van buiten Europa (doelpubliek voor een verplicht traject: enkel de ingezetenen van derden-landen van de Europese Unie kunnen, uitzonderingen in acht genomen, worden verplicht om een integratieparcours te volgen)⁽⁹⁾.

a) Langs Franstalige kant

Het Franstalig kader voor de opvang van vluchtelingen in het Brussels gewest is geregeld door het decreet van 18 juli 2013 betreffende het onthaaltraject voor nieuwkomers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest⁽¹⁰⁾. Dit decreet trad in werking in maart 2015.

Het decreet voorziet een onthaaltraject voor nieuwkomers, d.w.z., "de buitenlander die sedert tenminste drie jaar in België verblijft, ingeschreven is in het vreemdelingenregister van een gemeente van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en een verblijfstitel voor meer dan drie maanden bezit".

Het onthaaltraject omvat een primair en een secundair luik⁽¹¹⁾.

- Het **primair luik** omvat opvang, een sociale balans en een taaldiagnose. Na dit eerste luik ontvangt de persoon een attest.

- o **De opvang** bestaat uit de terbeschikkingstelling van informatie over het onthaaltraject en zijn operatoren, evenals uit het verstrekken van informatie over de rechten en plichten (individuele of collectieve informatie van 10 uur) van elke persoon die in België verblijft.
- o **De sociale balans** omvat de identificatie van de noden (huisvesting, inkomsten, het schoolgaan van de kinderen, gezondheidszorg, inschakeling, enz.) en de verworvenheden van de persoon op sociaal en economisch vlak, evenals zijn kennis van het land van opvang. Deze balans laat toe om gepaste antwoorden te bieden op de eventuele moeilijkheden van de begunstigde, met name door hem door te verwijzen naar een hulpvoorziening of naar het secundair luik van het onthaaltraject.
- o **De taaldiagnose** bestaat erin, de noden en verworvenheden van de begunstigde inzake alfabetisering en kennis van de Franse taal te bepalen. Doel is het bereiken van het niveau A2 van het GERK (Gemeenschappelijk Europees Referentiekader inzake talen).

- **Het secundair luik** van het onthaaltraject is een geïndividualiseerd onthaalproject dat de noden van de persoon vastlegt. Indien de sociale balans of de taaldiagnose hebben gewezen op de nood aan begeleiding of specifieke opleidingen, dat stelt het 'Bureau d'accueil pour les primo-arrivants (BAPA)' voor om een onthaalovereenkomst te sluiten. De persoon is vrij om de hem voorgestelde overeenkomst te sluiten of af te wijzen. Het onthaalbureau levert een opvolgingsattest af indien dit secundaire luik wordt nageleefd.

Dit luik omvat:

- o **een administratief begeleidingsprogramma.**
- o **een opleiding burgerschap (minimum 50 uur):** teneinde basisinformatie te verstrekken over de werking van de overheidsinstellingen, de sociale relaties in België en de samenleving in het algemeen. Deze opleiding wordt gegeven in groep en in de taal van de persoon of een taal die de persoon begrijpt.
- o **een taalopleiding (240 tot 1140 uur):** deze heeft betrekking op het aanleren van de Franse taal en desgevallend op alfabetisering. De BAPA's organiseren deze opleiding in samenwerking met verschillende operatoren.
- o **oriëntatie inzake sociaalprofessionele inschakeling:** deze oriëntatie maakt het mogelijk om een persoon door te verwijzen naar opleidings- en tewerkstellingsactoren en naar geïndividualiseerde opleidingen.

⁽⁹⁾ XHARDEZ Catherine, "L'intégration des nouveaux arrivants à Bruxelles: un puzzle institutionnel et politique" Brussels Studies, nummer 105, 24 oktober 2016, p. 7.

⁽¹⁰⁾ B.S. 18.09.2013.

⁽¹¹⁾ Besluit 2014/562 van het College van de Franse Gemeenschapscommissie van 24 april 2014 houdende uitvoering van het decreet van de Franse Gemeenschapscommissie van 5 juli 2013 betreffende het onthaaltraject voor nieuwkomers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, B.S. 19.09.2014.

De 'Bureaux d'accueil pour les primo-arrivants (BAPA)' werden opgericht om deze twee luiken te organiseren. Zij staan in voor het onthaal, de oriëntatie en de begeleiding van nieuwkomers. Het onthaalbureau doet desgevallend beroep op tolken om de communicatie met personen mogelijk te maken of te vergemakkelijken. Het wijst hen door naar bevoegde diensten en organiseert de ateliers "burgerschap en sociaalprofessionele oriëntatie". In 2016 werden twee BAPAs opgericht: VIA (project van de gemeenten Schaarbeek en Molenbeek) en BAPA Bruxelles (project van de stad Brussel en haar OCMW). Elk BAPA zal aan zo'n 2.000 nieuwkomers onthaal moeten bieden.

De Raad heeft op 6 mei 2013 een initiatiefadvies uitgebracht over dit voorontwerp van decreet betreffende het onthaaltraject. Dit advies kan worden geraadpleegd op www.esr.brussel.

b) Langs Nederlandstalige kant

Het inburgeringstraject langs Nederlandstalige kant streeft dezelfde doelstellingen na maar de modaliteiten verschillen. Dit traject is verplicht in Vlaanderen maar nog niet in Brussel.

Het Vlaams integratietraject bestaat sedert tien jaar en is gebaseerd op het Vlaams decreet van 23 februari 2003 (gewijzigd in 2006 en 2008) dat de inburgering van nieuwkomers in Vlaanderen regelt. Op 7 juni 2013 werd een nieuw decreet betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid genomen⁽¹²⁾.

Het Nederlandstalig traject richt zich tot een breder publiek dan het Franstalig parcours. Het richt zich met name tot elke meerderjarige buitenlander die hier wettelijk verblijft, met uitzondering van de asielaanvrager gedurende een termijn van vier maanden na de indiening van zijn asiel-aanvraag. Na vier maanden, ogenblik waarop de asielaanvrager eveneens een arbeidsvergunning van het type C kan aanvragen, kan hij het inburgeringstraject volgen.

Het onthaaltraject langs Nederlandstalige kant omvat eveneens een primair en een secundair luik⁽¹³⁾.

- Het **primaire luik** ("inburgeringstraject") bestaat uit:
 - o **trajectbegeleiding**: deze maakt het mogelijk om de persoon tijdens zijn inburgeringstraject op te volgen en te begeleiden bij het uitwerken van zijn levenstraject.
 - o **een opleiding "sociale oriëntatie" (burgerschap) (60 uur)**: deze opleiding moet de zelfstandigheid binnen korte tijd verhogen door kennis bij te brengen van de rechten en plichten, kennis en begrip van onze samenleving en van haar fundamentele waarden, en door aan te zetten tot de ontwikkeling van de vereiste bekwaamheden voor de autonomie van de integranten.
 - o **taallesen Nederlands (90 tot 600 uur)**: deze moeten taalkundige basisvaardigheden van het Nederlands bijbrengen als springplank naar een bijkomende cursus. Doel is niveau A2 van het GERK (Gemeenschappelijk Europees Referentiekader inzake talen).

Het opleidingsprogramma is opgenomen in een inburgeringscontract. Aan het einde van het eerste luik ontvangt de persoon een inburgeringsattest.

- Het **secundair luik** wordt gevormd door een bijkomend aanbod dat wordt gedaan nadat een persoon zijn inburgeringstraject heeft voltooid. Dit moet hem toelaten om op volwaardige wijze aan de samenleving deel te nemen. Voorbeelden : deelnemen aan taallessen voor gevorderden, beginnen met een beroepsopleiding, of nog, steun genieten voor de oprichting van een onderneming.

BON (*het Brussels Onthaalbureau voor anderstalige nieuwkomers*) is het Brussels onthaalbureau voor inburgering. Het biedt hen onthaal en verstrekt informatie over de manier van leven, huisvesting, de arbeidsmarkt en de Belgische wetgeving. Op 1 januari 2015 werd BON opgenomen in het Agentschap Integratie en Inburgering⁽¹⁴⁾. BON kan tot 3.000 nieuwkomers opvangen.

⁽¹²⁾ B.S. 26.07.2013

⁽¹³⁾ *Besluit van de Vlaamse regering 29 januari 2016 houdende de uitvoering van het decreet van 7 juni 2013 betreffende het Vlaamse integratie- en inburgeringsbeleid, B.S. 7.04.2016.*

⁽¹⁴⁾ Alle diensten van sociale integratie en inburgering, sociale vertalers en tolken zijn hierin opgenomen, met uitzondering van de diensten van Gent en Antwerpen.

Initiatiefadvies van de Raad van 16 juni 2016 betreffende de economische migratie en tewerkstelling van buitenlandse werknemers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

In zijn algemene beschouwingen meent de Raad dat het belangrijk is dat buitenlandse werknemers – net als Belgische werknemers – toegang hebben tot het geheel van rechten en sociale beschermingsmaatregelen. Hij herhaalt zijn gehechtheid aan de beginselen van gezonde concurrentie en de eerbied voor de wet en de bescherming van de werknemer. De Raad vraagt eveneens aan de Brusselse overheden om aandachtig te zijn voor elke vorm van sociale dumping, en dringt aan op het belang inzake arbeidsvergunningen en beroepskaarten van eenvoudige, transparante, vlotte en toegankelijke procedures met redelijke termijnen, ook wanneer beroep wordt aangetekend.

Tenslotte vraagt hij dat buitenlandse werknemers en de Brusselse werkgevers over duidelijke informatie zouden kunnen beschikken. Hiervoor zou rekening moeten worden gehouden met de culturele perceptie inzake immigratie, de spanningen die kunnen bestaan tussen verschillende gemeenschappen, en moeten er oplossingen worden uitgewerkt voor een harmonisch samenleven van de Belgische en buitenlandse bevolking in de verschillende wijken van ons Gewest.

Omwille van de centrale ligging van Brussel moet overleg worden gepleegd met de twee andere gewesten. In zijn bijzondere beschouwingen vestigt het initiatiefadvies de aandacht op de relatie tussen verblijf en werk, evenals op de detachering van Europese arbeidskrachten, de vluchtelingen, gezinshereniging, mensen zonder papieren en op de begeleidingsmaatregelen.

Dit initiatiefadvies kan worden geraadpleegd op de internetsite van de Raad: www.esr.brussels

3) De sociaalprofessionele inschakeling van vluchtelingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Er bestaan in het Brussels gewest een reeks van maatregelen en voorzieningen voor de sociaalprofessionele inschakeling van kansarme groepen of groepen die ver van de arbeidsmarkt staan. De sociaalprofessionele inschakeling moet ervoor zorgen dat alles in het werk wordt gesteld om de gelijkheid van kansen te bevorderen, de situatie van buitenlanders op de arbeidsmarkt te verbeteren en om hun toegang tot alle diensten uit te breiden. Dit proces past in het kader van een geïntegreerd beleid inzake de bestrijding van sociale, culturele en professionele uitsluiting. Deze inschakeling verloopt in verschillende fasen: informatie, advies, oriëntatie, begeleiding en – tot slot – vorming. De factor tijd is belangrijk bij de inschakeling van vluchtelingen. Daarbij komt nog dat deze personen over geen enkel netwerk beschikken en de culturele en sociale codes van de beroepssectoren niet goed kennen.

De arbeidsmarkt

De erkende vluchteling heeft rechtstreeks toegang tot de arbeidsmarkt, en dit zonder een arbeidsvergunning aan te vragen. In september 2016 waren 3.099 vluchtelingen (1.933 mannen en 1.166 vrouwen) bij ACTIRIS als niet-werkende werkzoekende (NWWZ) ingeschreven. In 2015 en 2014 ging het respectievelijk om 2.595 en 2.130 personen.⁽¹⁵⁾ In september 2016 heeft het Brussels Werkgelegenheidsobservatorium aangegeven dat 35,3 % van de werkzoekende vluchtelingen minder dan 6 maanden zonder werk waren gebleven. De beroepsgebieden, waarin zij aan het werk gaan, zijn veiligheid, schoonmaakdiensten en horeca.

Het studieniveau van de NWWZ 'vluchtelingen' en de NWWZ die de nationaliteit van een van de 4 volgende landen bezitten: Syrië, Afghanistan, Irak en Somalië	
Studieniveau	NWWZ vluchtelingen
Laag	114
Gemiddeld	104
Hoog	48
Andere studies	2.833
Waaronder:	
Lager onderwijs in het buitenland	1.598
Secundair onderwijs in het buitenland	759
Hoger onderwijs in het buitenland	476
Onbekend	
Totaal	3.099

Bron: Brussels Werkgelegenheidsobservatorium, oktober 2016

Deze gegevens zijn verstrekt door het Brussels Werkgelegenheidsobservatorium en betreffen de NWWZ met het statuut van vluchteling en de NWWZ die de nationaliteit bezitten van een van de landen van waaruit de meeste vluchtelingen afkomstig zijn (Syrië, Afghanistan, Irak en Somalië – bron van het CGVS).⁽¹⁶⁾ Wat betreft deze cijfers, verduidelijkt het Brussels Werkgelegenheidsobservatorium dat er een zekere tijd verloopt tussen het ogenblik waarop vluchtelingen hun aanvraag indienen, het ogenblik waarop hun statuut wordt erkend en wanneer zij zich bij ACTIRIS gaan inschrijven.

ACTIRIS heeft als doelstelling de werkzoekende te begeleiden, ongeacht zijn statuut. Vanaf het ogenblik waarop een persoon is ingeschreven, geniet hij dezelfde bijstand en dienstverlening als om het even welke werkzoekende. Sommige voorzieningen richten zich bovendien specifiek tot nieuwkomers.

De persoon wordt vervolgens doorverwezen naar een antenne, naar specifieke diensten, taalopleidingen, basisopleidingen (actualisering van bekwaamheden) of naar een begeleiding inzake de equivalentie van diploma's.

Een persoon kan eveneens worden doorverwezen naar informatiezittingen van de CIRÉ en van BON, naar lessen Frans als vreemde taal of Nederlands voor buitenlanders (Nederlands Tweede Taal NT2) van Bruxelles Formation en de VDAB, of naar projecten zoals dat van het mentorschap van Duo for a Job. De stagebonus en de instapstage zijn twee belangrijke instrumenten om een eerste beroepservaring te verwerven.

Na de opvangcrisis van september heeft ACTIRIS een "taskforce Vluchtelingen" opgericht, met als doel in samenwerking met een aantal actoren een denkproces te voeren voor de opstelling van een actieplan voor de tewerkstelling van vluchtelingen en om bepaalde, reeds bestaande voorzieningen te versterken.

Cijfers van de VDAB tonen aan dat een vierde van de migranten werk vindt na een jaar en de helft na drie jaar. De belangrijkste hindernissen voor asielaanvragers op zoek naar werk zijn het gebrek aan kennis van een van de landstalen en desgevallend de niet-erkenning van een diploma behaald in het buitenland en de niet-validatie van een verworven beroepservaring.

De sectoren, waarin migranten worden erkend, zijn zeer uiteenlopend. Zo vinden nieuwkomers over het algemeen werk in kwetsbare beroepen. De VDAB stelt eveneens vast dat hoogopgeleide asielaanvragers meer zoeken naar werk. Hun aantal is met 5% gestegen, om inmiddels het equivalent van een vierde van de migranten te bereiken.

⁽¹⁵⁾ Brussels Werkgelegenheidsobservatorium, oktober 2016.

⁽¹⁶⁾ De NWWZ worden opgenomen als vluchteling wanneer zij in het bezit zijn van een attest van het CGVS of indien dit statuut wordt vermeld op hun identiteitskaart. Indien zij worden opgenomen onder het statuut van vluchteling, dan kan men hun oorspronkelijke nationaliteit niet meer achterhalen.

Equivalentie van diploma's en validatie van bekwaamheden

Bijna een derde van de werkzoekenden, die bij ACTIRIS ingeschreven zijn, verklaren dat zij minstens een diploma van het hoger secundair onderwijs in het buitenland hebben behaald. Dit vraagstuk behoort dan ook tot de kern van de sociaalprofessionele inschakeling van buitenlanders in België.

Alle informatie betreffende de verkrijging van de equivalentie van een diploma in België zijn verzameld op de site mijn-diploma.be, gecreëerd op basis van een partnership van ACTIRIS, BON en de CIRÉ. Er bestaat een procedure om na te gaan of een diploma, dat in het buitenland is behaald, overeenstemt met een diploma verkregen in dezelfde richting in Vlaanderen, Brussel of Wallonië. Dit project richt zich tot werkzoekenden, toekomstige zelfstandigen en tot alle personen die een beroepsopleiding willen volgen, die in het

buitenland hebben gestudeerd en die reeds beschikken over professionele kwalificaties en beroepsbekwaamheden. Hierbij dient opgemerkt dat sommige personen bijgevolg verplicht zijn om jobs te aanvaarden die niet overeenstemmen met hun opleiding (infra-gekwalificeerde functies).

Op 29 juni 2016 heeft de regering van de Fédération Wallonie-Bruxelles een besluit⁽¹⁷⁾ aangenomen dat overgaat tot de wijziging van de procedure voor de aanvraag van de equivalentie van diploma's van het hoger onderwijs die in het buitenland zijn behaald. De belangrijkste wijzigingen hebben betrekking op een opsplitsing van de procedure (academische beslissing en beslissing inzake niveau), een verlaging van de kost voor de diploma's van verschillende landen, de aanpassing van de procedure voor de vluchtelingen en de begunstigden van de subsidiaire bescherming, evenals op het onderscheid tussen een procedure om te werken en een andere om te studeren.

© Fedasil Layla Aerts

⁽¹⁷⁾ B.S. 19.09.2016.

De opleidingen

De operatoren inzake professionele inschakeling bieden sociaalprofessionele begeleiding en hulp bij het zoeken naar werk. Zij organiseren verschillende opleidingen, zoals alfabetiseringscursussen, algemene vormingen, voorafgaande opleidingen om basisbekwaamheden te verwerven voor de uitoefening van een beroep, kwalificerende opleidingen, vormingen door werk en gesprekken om personen naar opleidingen en werk te oriënteren. De begeleiding en pedagogie is aangepast aan het publiek. Ook geniet elke persoon een psychosociale opvolging.

Wanneer een persoon het statuut van vluchteling heeft verworven, dan heeft hij toegang tot de arbeidsmarkt en – bijgevolg – tot beroepsopleidingen. ACTIRIS en andere instellingen kunnen opleidingen in verschillende sectoren aanbieden. Het aanleren van de Franse taal door migranten is een belangrijk aandachtspunt van het onthaaltraject. De kennis van de taal is van essentieel belang voor hun sociale en economische inschakeling. Doel is een versterking van het opleidingsaanbod in het Frans/Nederlands-buitenlandse taal.

De studie CAREERS: longitudinale opvolging van 100.000 asielaanvragers tussen 2001 en 2010¹⁸

Buiten het kader van het dossier van de sociaalprofessionele inschakeling van recente asielaanvragers, en bij wijze van wetenschappelijk aanknopingspunt voor het vraagstuk van de integratie van asielaanvragers op de arbeidsmarkt, stellen wij u een kort overzicht voor van de studie CAREERS *"Een lange en moeizame weg naar werk"*.

Doel van dit onderzoek, dat in 2014 werd gepubliceerd onder de titel *"Een lange en moeizame weg naar werk"* en was geleid door de professoren Andrea Rea (Université libre de Bruxelles, GERME) en Johan Wets (KU Leuven, HIVA), was de studie van de evolutie van de sociaaleconomische positie van personen die in België asiel hebben aangevraagd tussen 2001 en 2010 en er nog altijd verbleven aan het einde van de periode van het onderzoek.

Dit onderzoek wilde een balans opmaken van de **integratie op de arbeidsmarkt** van asielaanvragers, vluchtelingen en personen waaraan tussen januari 2001 en december 2010 het statuut van subsidiaire bescherming werd verleend. De studie moest tevens **sociaaleconomische profielen** creëren op basis van het juridisch statuut, de gezinssituatie, de positie op de arbeidsmarkt, op basis van geslacht, leeftijd, enz.

Ook werd geprobeerd om te verduidelijken hoe structurele omstandigheden (jobkansen, gewest waar men verblijft, enz.), institutionele voorwaarden (lengte van de procedure) en individuele kenmerken (leeftijd, geslacht, gezinssituatie) hun sociaaleconomische inschakelingstrajecten bepalen.

De studie CAREERS vergelijkt de integratie op de arbeidsmarkt van asielaanvragers, die een procedure doorlopen, met de inschakeling van dezen aan wie men het vluchtelingenstatuut heeft verleend. Met dit onderzoek wilde men de factoren bepalen die de sociaaleconomische integratie van deze bevolkingsgroepen bevorderen en bemoeilijken. Welnu, de studie wijst op ondubbelzinnige wijze de hindernissen aan waarmee asielaanvragers en vluchtelingen bij hun moeilijke maar reële sociaaleconomische integratie te maken krijgen. De analyse van de "loopbanen" van asielaanvragers en vluchtelingen inzake werk in België wijst op heel uiteenlopende posities t.o.v. de arbeidsmarkt, net zoals dit het geval is voor de verschillende groepen van migranten die overall in Europa aanwezig zijn, en bij uitbreiding in alle landen van de OESO.

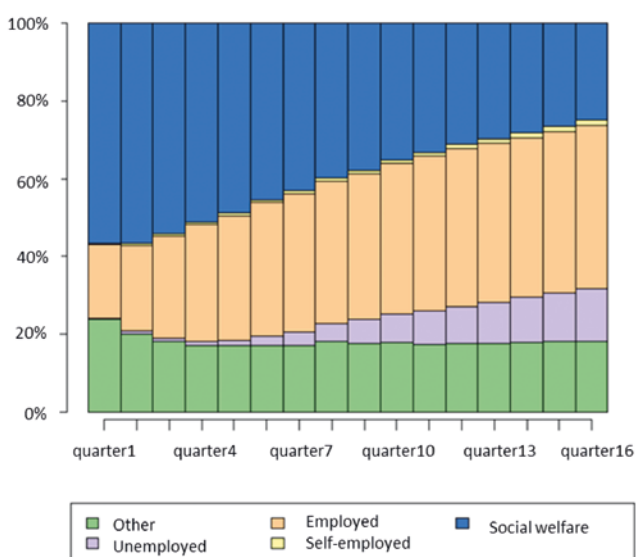
⁽¹⁸⁾ Andrea REA (ULB) & Johan WETS (KUL) in samenwerking met Barbara Herman (ULB), Wouter Schepers (KUL), Louise Callier (ULB) & Lieselot Vanduyndslager (KUL). "The long and winding road to employment" An Analysis of the Labour Market Careers of Asylum Seekers and Refugees in Belgium, uitgave van BELSPO, Brussel.

De studie wijst op het bestaan van enkele sleutelfactoren voor de integratie van asielaanvragers en vluchtelingen op de arbeidsmarkt:

- de tijd speelt een cruciale rol en draagt in hoge mate bij tot de wisselende sociaaleconomische positie van nieuwkomers; het belang van werk tijdens de asielpprocedure verklaart met name de snelle beroepsintegratie van vluchtelingen;
- ook de context speelt een niet te verwaarlozen rol wat betreft de erkende vluchtelingen. De economische context in Vlaanderen, waar de werkloosheidsgraad kleiner is dan in de twee andere gewesten, verbetert de kansen van vluchtelingen op de arbeidsmarkt;
- na vier jaar verhoogt de tewerkstellingsgraad van vluchtelingen op beduidende wijze. Sommige profielen, zoals alleenstaande moeders, blijven evenwel afhankelijk van sociale bijstand;
- volgens de studie zou het bezit van de Belgische nationaliteit geen bijkomende kansen bieden op een actieve loopbaan, en zou het feit, dat men tijdens de asielpprocedure heeft gewerkt, belangrijker zijn. De verwerving van de nationaliteit zou evenwel een bewijs van stabiliteit vormen voor de werkgevers, evenals een element dat komaf maakt met bepaalde hindernissen wat betreft de toegang tot de arbeidsmarkt.

De onderstaande grafiek en tabel geven de evolutie aan van de "loopbaan" als migrant van asielaanvragers en vluchtelingen op het vlak van werk.

Verdeling van de sociaalprofessionele profielen per trimester

Bron: Andrea REA (ULB) & Johan WETS (KUL), in samenwerking met Barbara Herman (ULB), Wouter Schepers (KUL), Louise Callier (ULB) & Lieselot Vanduyndslager (KUL). "The long and winding road to employment", uitgave van BELSPO, Brussel, p.121 d'intégration socio-économique, 4 "clusters".

De auteurs beschrijven in onderstaande tabel vier « loopbanen » van sociaaleconomische integratie, 4 "clusters".

Cluster	Frequenties	Aandel vrouwen	Gemiddeld aantal jaren van de asielpprocedure
1 Actieve loopbaan	34%	34,5%	2,3 ans
2 Geleidelijk actieve loopbaan: leefloon in het begin en werk aan het einde	29%	36%	1,8 an
3 Loopbaan van sociale afhankelijkheid	25%	55%	1,8 an
4 Loopbaan van een "ander" statuut	12%	73,5%	1,9an
Totaal	4 869	45%	2,0 ans

Bron: Andrea REA (ULB) & Johan WETS (KUL), in samenwerking met Barbara Herman (ULB), Wouter Schepers (KUL), Louise Callier (ULB) & Lieselot Vanduyndslager (KUL). p. 121 "The long and winding road to employment", uitgave van BELSPO, verzameling: Science and Society, Brussel, p.124

De studie wijst erop dat het feit, dat men in een vroeg stadium van de asielpprocedure aan het werk is, ertoe aanzet om aan de arbeidsmarkt deel te nemen. Immers, na tien jaar aanwezigheid in België vindt een groeiend aandeel van deze personen werk, en zijn zij niet langer afhankelijk van sociale hulpverlening (grafiek 1).

Onderzoek toont evenwel aan dat zij problemen blijven ondervinden om een degelijke woning te vinden, een job die met hun bekwaamheden overeenstemt, een technische opleiding te volgen, talen te leren, om hun diploma's te laten erkennen, enz.

De studie stelt daarom voor om asielaanvragers snel op de arbeidsmarkt in te schakelen en om aan de eerste beroepservaring taalopleidingen te koppelen. Zij wijst verder op de rol die de sociale partners en werkgevers op dit vlak zouden kunnen vervullen.

Interview met mevrouw Sylvie de Terschuieren en de heer Rix Depasse

Rix Depasse is coördinator bij de dienst Werk, Equivalenties en Opleidingen van het CIRÉ ('Coordination et Initiatives pour Réfugiés et Étrangers').

Sylvie de Terschuieren is belast met integratievraagstukken bij het CIRÉ.

Het CIRÉ werd opgericht in 1954 als een pluralistische coördinatiestructuur van 24 zeer uiteenlopende verenigingen, zoals diensten voor sociale hulpverlening aan asielaanvragers, vakbondsverenigingen, diensten voor permanente vorming en internationale organisaties. Op basis van overleg wil men nadenken en handelen in kwesties die verband houden met de problematiek van asielaanvragers, vluchtelingen en buitenlanders.

De Raad: Wat is de huidige rol van het CIRÉ bij het onthaal van asielaanvragers? Welke wijzigingen en aanpassingen werden sedert september 2015 aan zijn opdrachten aangebracht?

Sylvie de Terschuieren:

Het CIRÉ werkt sedert 17 jaar als operator voor de opvang van asielaanvragers in individuele woningen. Sedert september 2015 heeft het CIRÉ zijn aantal opvangwoningen verhoogd, net zoals tijdens andere crisissen. In juni 2016 heeft Theo Francken beslist om de onthaalovereenkomst met de historische partners van het individueel opvangwerk – het CIRÉ en Vluchtelingenwerk Vlaanderen – niet te hernieuwen. Sedert 1999 vangen beide NGO's asielaanvragers op in privéwoningen over heel België. Volgens hem moet de opvang van asielaanvragers immers niet worden verzekerd door politieke koepelorganisaties zoals NGO's. Indien we aan politiek werk en juridische geschillenregeling inzake opvang willen doen, moeten we elders financiële middelen vinden en kunnen we geen operatoren zijn. Deze beslissing werd eveneens

genomen in een context waarin de individuele opvang "bij aankomst" (behalve voor asielaanvragers die een grote kans hebben om te worden erkend en kwetsbare personen met specifieke noden) blijkbaar niet meer zijn plaats heeft in het huidige opvangmodel.

En dit wordt gerechtvaardigd door de noodzaak om het aantal opvangplaatsen te verminderen ingevolge de daling van het aantal asielaanvragen na de beslissingen van de Europese lidstaten. Deze hebben tot gevolg dat asielaanvragers vandaag niet meer het Europees grondgebied bereiken. De opzegtermijn van onze opvangovereenkomst loopt tot juni 2017. Deze politieke beslissing heeft ingrijpende gevolgen, met name inzake ontslagen, maar tevens voor onze structuren en deze van onze partners

De Raad: Wat met de nieuwe periode van 5 jaar om een onbeperkte verblijfstitel in België te bekomen? Wanneer is deze wijziging opgetreden?

Rix Depasse:

Het betreft een beslissing die in juli 2016 in voege is getreden. Wanneer een asielaanvrager het statuut van vluchteling verkrijgt, dan bekomt hij niet meer een verblijfstitel voor onbepaalde tijd maar een verblijfsvergunning beperkt tot een jaar dat elk jaar hernieuwbaar is. Na 5 jaar krijgt hij een verblijfstitel voor onbepaalde tijd.

Sylvie de Terschuieren:

Deze beslissing dreigt een bijkomende hinderpaal te vormen op de arbeidsmarkt. Bij een gelijkaardig profiel of bekwaamheid zal een werkgever immers geneigd zijn om iemand aan te werven waarop hij vele jaren kan rekenen, en geen vluchteling met een verblijfstitel beperkt in de tijd. Daar ligt de paradox. Men vraagt meer en meer aan migranten om zich te integreren en terzelfder tijd verleent men hen statuten die hen niet toelaten om zich makkelijk in te schakelen in een opleiding of in een zoekproces naar werk...

De Raad: Wat is uw mening over het onthaaltraject in het Brussels gewest?

Sylvie de Terschueren:

In december 2015 heeft het CIRÉ een analyse verricht, *"Primo-arrivants bruxellois: deux parcours pour une même intégration?"* genaamd. Welnu, de belangrijkste verschillen tussen de Vlaamse en Franstalige voorzieningen liggen – volgens ons – in de begeleiding en het doelpubliek.

Langs Vlaamse kant is er een luik sociaalprofessionele inschakeling, met een actieve begeleiding, een verantwoordelijke van de VDAB die de nieuwkomer ontmoet, en een voorziening in het kader waarvan opleidingen met het oog op werk kunnen worden aangeboden. Het decreet van de COCOF voorziet enkel een doorverwijzen naar voorzieningen die de sociaalprofessionele inschakeling kunnen vergemakkelijken. Langs Vlaamse kant betreft het eerder een instrument om de toegang tot de arbeidsmarkt te vergemakkelijken, terwijl langs Brusselse en Franstalige kant eerder een benadering wordt toegepast die gericht is op opvang, informatie over de realiteit van het land van opvang en op taalopleidingen. Deze benadering is bijgevolg veel minder afgestemd op het sociaalprofessioneel aspect. De nieuwkomer, die aankomt in Brussel, zal bijgevolg reeds niet hetzelfde traject kunnen volgen al naargelang hij kiest voor de Franstalige of Nederlandstalige kant.

Inzake doelpubliek richt het Vlaamse decreet zich tot een heel wat breder publiek (zonder beperking van de verblijfsduur op het grondgebied). Wij betreuren dat men niet heeft overwogen om een Brussels traject uit te werken. En we betreuren dan ook dat de twee voorzieningen geen grotere coherentie vertonen op het vlak van inhoud, eisen en doelgroepen, al dan niet op

verplichte basis. Het Vlaamse onthaaltraject kan zich beroepen op tien jaar ervaring en is niet verplicht op het Brussels grondgebied. Het is de Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie die zich zal buigen over het verplicht karakter van de voorziening te Brussel. We zullen moeten nagaan wat zij zal kunnen ondernemen voor een harmonisering van de twee voorzieningen.

Aan de vraag te Brussel wordt vandaag probleemloos voldaan. Het is echter te vroeg om de werking te beoordelen van de onthaalbureaus voor nieuwkomers (BAPA's). Men moet hen de tijd gunnen om zich in het Brussels landschap in te schakelen. Indien aan het traject een verplicht karakter wordt gegeven, dan dreigt er een probleem te rijzen. Immers, in dat geval zouden er mogelijk 15.000 tot 20.000 nieuwkomers onderworpen zijn aan de verplichting om het onthaaltraject te doorlopen. Vandaag kunnen de twee BAPA's samen 4.000 personen ontvangen, waaraan nog 5.500 personen dienen te worden toegevoegd in het kader van de Vlaamse inburgering.

In dit verband moet eveneens worden opgemerkt dat het decreet van de COCOF de opening van maximum 6 BAPA's op het Brussels grondgebied voorziet. Indien het traject een verplicht karakter krijgt, dan zouden de workshops inzake burgerschap, die worden georganiseerd door andere instellingen dan de BAPA's, niet meer worden gevalideerd in het onthaaltraject. Blijkbaar wilde de politiek de BAPA's oprichten voor de integratie en de begeleiding van nieuwkomers en de operatoren van workshops inzake burgerschap uit het verenigingsleven voor alle andere doelgroepen, die niet binnen het kader van de BAPA's vallen (verkrijging van de nationaliteit of personen in de illegaliteit), met behulp van middelen voor sociale cohesie financieren.

De Raad: Welke stappen moet een kandidaat-vluchteling of vluchteling ondernemen wanneer hij toegang wil krijgen tot de arbeidsmarkt?

Rix Depasse:

In november 2015 is er een wijziging opgetreden die de kandidaat-vluchteling in de mogelijkheid stelt om na een asielprocedure van 4 maanden een arbeidsvergunning van het type C aan te vragen (de wetgeving is een federale bevoegdheid gebleven). De andere arbeidsvergunningen, de toepassing en wetgeving hierover, zijn in handen van de gewesten. Van deze aanvraag van een arbeidsvergunning wordt niet vaak gebruik gemaakt, en dit omwille van diverse redenen. De asielaanvrager wil deze periode met name aanwenden om zich te vormen en zijn studies verder te zetten. Om te werken zal hij met verschillende hindernissen worden geconfronteerd: de administratieve formaliteiten, de geografische ligging van het onthaalcentrum, de mobiliteit, de mogelijkheid om zijn bekwaamheden aan te tonen bij een werkgever, de taal, evenals het gebrek aan specifieke begeleiding inzake sociaalprofessionele inschakeling (ACTIRIS ontvangt de werkzoekenden in het Frans of het Nederlands).

Ingevolge de toevloed in 2015 heeft ACTIRIS informatieve vergaderingen en zittingen van collectieve registratie opgezet die verlopen in het Arabisch, het Pasjtoens en het Engels. Met een arbeidsvergunning C kan een kandidaat-vluchteling zich inschrijven bij ACTIRIS en een beroepsopleiding volgen die met zijn verblijfsduur moet overeenstemmen. In dit verband dient eveneens opgemerkt dat de kandidaat-vluchteling, die aan het werk gaat met zijn arbeidsvergunning C, kan worden verplicht om in functie van zijn inkomsten tussen te komen in de materiële hulp die hij in het onthaalcentrum ontvangt, of om de onthaalstructuur te verlaten indien

zijn job hem voldoende inkomsten verschaft. Wat betreft de werkgevers, welnu ondanks talrijke acties – met name van het VBO – beschikt de werkgever over geen enkele waarborg inzake duur wanneer hij een persoon aanwerft.

Wanneer een persoon het statuut van vluchteling ontvangt of een subsidiaire bescherming geniet, dan veranderen de zaken en gaat al zijn aandacht uit naar een woning. Hij zal een leefloon kunnen ontvangen indien hij zijn noden aantoonst bij diensten van de gemeente waar hij verblijft.

De Raad: Kan een kandidaat-vluchteling reeds opleidingen volgen in een opvangcentrum?

Rix Depasse:

Het onthaalbeleid is een federale bevoegdheid en het integratiebeleid ressorteert onder de bevoegdheid van de gewesten. Het spreekt vanzelf dat er een onderling verband is. In de onthaalcentra verrichten de asielaanvragers collectieve werkzaamheden om deel te nemen aan het gemeenschapsleven. Soms ontvangen zij hiervoor een kleine vergoeding. In termen van opleiding kunnen personen, behalve indien zij toegang hebben tot de arbeidsmarkt, enkel opleidingen Frans of informatica volgen die in het centrum worden gegeven door een netwerk van hulpverleners dat zich rond elk centrum organiseert. De integratie gaat van start zodra het statuut is verleend.

Sylvie de Terschueren:

Deze visie van het onthaal versus integratie is zodanig sterk dat de individuele woningen, die het CIRÉ aanbiedt en een zekere vorm van integratie moeten bevorderen, niet meer hun plaats hebben in de huidige visie van het onthaal waarop Fedasil en zijn partners zich concentreren binnen collectieve structuren. Ook de

'Initiatives locales d'accueil (ILA)', die individuele woningen aanboden onmiddellijk bij de aankomst van asielaanvragers, zullen zich voortaan eerder richten op integratie. Dat zal gebeuren door transitwoningen aan te bieden aan personen die een beschermingsstatuut hebben bekomen of die een grote kans maken om zo'n statuut te verkrijgen (in functie van de nationaliteit).

De Raad: Wat is uw opdracht inzake de erkenning van diploma's en de validatie van bekwaamheden?

Rix Depasse:

Het CIRÉ heeft sedert 2013 een overeenkomst met ACTIRIS met het oog op de ontwikkeling van een gemeenschappelijk project over de equivalentie van diploma's. Inderdaad, van meer dan een derde van de werkzoekenden, die bij ACTIRIS zijn ingeschreven, kent men het diploma niet (diplomacategorie : andere). Het gaat hierbij meestal om personen die in het buitenland hebben gestudeerd en waarvan het diploma niet in België is erkend. Het CIRÉ werkt inmiddels sedert tien jaar aan een experiment terzake (individuele gesprekken elk publiek) en aan contacten met het onderwijs, teneinde praktijken te wijzigen en naar meer flexibiliteit te streven. Dit project wordt gevoerd in samenwerking met een Nederlandstalige partner, het Brussels Onthaalbureau (BON). Dit project is niet enkel belangrijk omwille van de begeleiding en de informatie van werkzoekenden met een buitenlands diploma vermits het tevens een luik bevat over de vorming van de werknemer bij ACTIRIS en van de sociaal werker in de sector van de sociaalprofessionele inschakeling. Er zijn eveneens informatieve zittingen in het Frans en het Nederlands gepland ter attentie van de professionele begeleider. Hiertoe werd een drietalige internetsite opgericht: mijndiploma.be.

De equivalentie van diploma's houdt vaak verband met het onderwijs. Deze laat immers toe om een officieel karakter te verlenen aan studies die in het buitenland zijn gevolgd. In sommige sectoren is het niet altijd mogelijk, ook niet met alle documenten, om een equivalentie te verkrijgen. Deze is immers gebaseerd op een vergelijking met de Belgische referentie inzake kwalificatie. Doel van de begeleiding is het verstrekken van duidelijke informatie die is gebaseerd op onze ervaring. Er bestaan verschillen tussen de Frans- en Nederlandstalige kant, met name wat betreft het aantal ontvangen aanvragen : tussen 20.000 en 23.000 langs Franstalige kant tegen minder dan 5.000 aanvragen langs Vlaamse kant.

Langs Franstalige kant gaat de equivalentie wat betreft het secundair onderwijs een stuk sneller (4 tot 6 weken) en makkelijker (minder documenten in te vullen) dan voor het hoger onderwijs. Het proces is evenwel betalend, in tegenstelling tot de Nederlandstalige kant.

Wat betreft het hoger onderwijs, zijn erkenningen moeilijker want deze vereisen meer documenten en complexe vertalingen. Sedert september 2016 zijn deze evenwel gratis, en het is mogelijk voor erkende vluchtelingen en begunstigden van de subsidiaire bescherming om andere, minder formele bewijzen in te dienen. De regelgeving inzake de equivalentie van diploma's is zeer strak, en men moet bijgevolg vaak een globale beslissing nemen die rekening houdt met de validatie van bekwaamheden, evenals met het hernemen van studies of van een beroepsopleiding.

Interview met mevrouw Tatiana Vial Grösser

Tatiana Vial Grösser is adjunct-directrice van de 'Fédération bruxelloise des organismes d'insertion socioprofessionnelle et d'économie sociale d'insertion (FeBISP)'.

De Raad: Wat is de rol van de FeBISP in het kader van het onthaaltraject van nieuwkomers?

Tatiana Vial Grösser:

De organisaties voor sociaalprofessionele inschakeling (OSPI) zijn opleidingsinstellingen (4.500 plaatsen), ateliers voor opleiding door werk en de Missions Locales / Jobhuizen (die jaarlijks 15.000 personen verwelkomen). Alle organisaties richten zich op de werkzoekenden die bij ACTIRIS zijn ingeschreven. Met de beleidsmaatregelen inzake activering zijn alle plaatsen bij de opleidingsinstellingen ingenomen.

Ondanks de aanzienlijke toevloed van migranten is er nog tot geen enkele bijkomende financiering of oprichting van bijkomende plaatsen beslist. De opleidingen zijn bijgevolg verzadigd. Wat betreft de sociale inschakelingseconomie (SINE), de plaatselijke initiatieven voor de ontwikkeling van de werkgelegenheid (PIOW) en de inschakelingsondernemingen (IO), betreft het werknemers (1.500) die een inschakelingstraject volgen en met een arbeidscontract zijn aangeworven.

Deze laatsten worden meestal doorverwezen door de Missions Locales / Jobhuizen of OCMW's die geen bijkomende financiële middelen hebben ontvangen voor de omkadering van migranten. Inzake integratie betreft het een moeilijke situatie, want alle plaatsen voor opleiding en/of inschakeling door werk zijn ingenomen. Er is ons gevraagd om deze personen op te vangen, maar wij hebben hiervoor

geen bijkomende financiële middelen ontvangen. Dat zou bijgevolg betekenen dat men aan personen, die momenteel een opleiding volgen, hun opleiding moet ontnemen om te kunnen overgaan tot de inschakeling van migranten. Men zou daarenboven nieuwkomers als een doelpubliek moeten kunnen erkennen.

De Raad: Wat betreft de sociaalprofessionele inschakeling, is er een specifieke benadering voor vluchtelingen?

Tatiana Vial Grösser:

Inzake sociaalprofessionele inschakeling richt men zich volledig op de persoon. Er is een psychosociale begeleiding voorhanden voor alle personen (problemen van huisvesting, wat betreft de erkenning van een diploma, enz.).

Voor migranten is er bijgevolg daadwerkelijk sprake van een specifieke benadering die met hun noden rekening houdt. Het is moeilijk om een algemeen beeld te geven van de praktijken op het terrein. Alles gebeurt geval per geval, op basis van individuele vaststellingen. Het aanleren van de taal vormt een groot probleem dat betrekking heeft op twee aspecten. Kan een migrant al dan niet lezen en schrijven in zijn taal van oorsprong? Er bestaan leermethodes maar er is absoluut een financiering nodig voor een uitbreiding van het aanbod van taalopleidingen (Frans of Nederlands – buitenlandse talen) en van opleidingen inzake alfabetisering.

Wat betreft de voorafgaandelijke vereisten om bepaalde opleidingen te volgen, beschikken de OSPI reeds over aangepaste selectietests. Er wordt een onderhoudsgesprek georganiseerd om na te gaan wat de persoon reeds tijdens zijn traject heeft ondernomen. Soms worden er praktijktests gehouden.

De Raad: Wat zijn de belangrijkste hindernissen waarmee vluchtelingen bij hun sociaalprofessionele inschakeling worden geconfronteerd?

Tatiana Vial Grösser:

De belangrijkste hinderpalen zijn vanzelfsprekend de kennis van de taal, huisvesting, de erkenning van een buitenlands diploma en de discriminatie bij aanwerving. De allerbelangrijkste hinderpaal, waarmee alle werkzoekenden, die bij ACTIRIS zijn ingeschreven, worden geconfronteerd, is evenwel het feit dat het Gewest een te hoge structurele werkloosheid kent. Er zou meer werkgelegenheid moeten worden gecreëerd.

Heel wat migranten komen bovendien aan in zeer moeilijke situaties, met een complex levensparcours. Deze personen moeten opnieuw een sociaal netwerk creëren en dit vergt tijd. Het verenigingsleven en de OSPI vervullen in dit verband een zeer belangrijke rol want zij creëren banden met werkgelegenheid en met het sociaal weefsel in België, wat hen toelaat om toegang te krijgen tot nieuwe netwerken.

Integratie duurt langer dan een generatie, hiervoor is tijd nodig. De ene migrant (universitair, analfabeet of geletterd, werknemer, enz.) is de andere niet, en de capaciteit om zich te integreren is voor iedereen verschillend. Zij zijn bovendien onderworpen aan de druk om zich snel te integreren en om deze integratie te kunnen aantonen.

De Raad: Wat is uw standpunt inzake de erkenning van diploma's?

Tatiana Vial Grösser:

De erkenning van buitenlandse diploma's is een zeer ingewikkeld probleem. Zo is het systeem van de equivalentie van diploma's in de Franse gemeenschap te lang, te ingewikkeld en te restrictief. Tal van migranten zien dan ook af van

de procedure. Daarbij komt nog dat een aanzienlijk aantal onder hen wel een diploma bezitten maar dit niet kunnen aantonen. Dat brengt hen ertoe om naar een lager geschoolde job te zoeken dan naar werk dat met hun diploma en bekwaamheden overeenstemt.

Zij kunnen eveneens beroep doen op een validatie van hun bekwaamheden. Deze voorziening is uitgewerkt voor een publiek zonder enig getuigschrift en vormt bijgevolg een reële mogelijkheid voor migranten. Ook moeten de referentiële instrumenten wat betreft de validatie van bekwaamheden nog beter aan de werkelijkheid op het terrein voldoen en moet de kwestie van de taal in aanmerking worden genomen. Het Consortium voor

de validatie van bekwaamheden (CVB) werkt momenteel aan een pilootproject op dit vlak. Er zijn ook de initiatieven van de OSPI en de PIOW/IO om de validatie van bekwaamheden beter bekend te maken (bezoeken, kennis van de inhoud van de proeven, enz.). Het betreft hier geen eenvoudige opdracht want er is ook nood aan begeleiding bij de proeven. Het doelpubliek is immers niet vertrouwd met de examens. Het betreft bovendien een persoonlijke beslissing. Het instrument van de validatie van bekwaamheden kan een echte kans zijn voor migranten met reële beroepsbekwaamheden, ook al hebben bekwaamheidsgetuigschriften natuurlijk nooit dezelfde waarde als een diploma...

Conclusies

Welke conclusies kan men trekken na deze analyse? Welnu, dat het nog steeds moeilijk is om de sociaalprofessionele inschakeling van asielaanvragers te meten, en wel omwille van twee redenen:

Eerst en vooral omdat vluchtelingen voor de opleidings- en tewerkstellingsoperatoren niet als een doelgroep op zich worden beschouwd. Zij kunnen bijgevolg niet worden opgespoord in de verschillende gegevensbanken, noch bij werkgevers die bereid zouden zijn om vluchtelingen aan te werven.

Vervolgens omdat de factor tijd belangrijk is. Immers, een asielaanvrager heeft tijd nodig om zich aan te passen aan zijn nieuw land, zijn regels, gewoonten en systeem, en in fine om zich in te schakelen op de arbeidsmarkt.

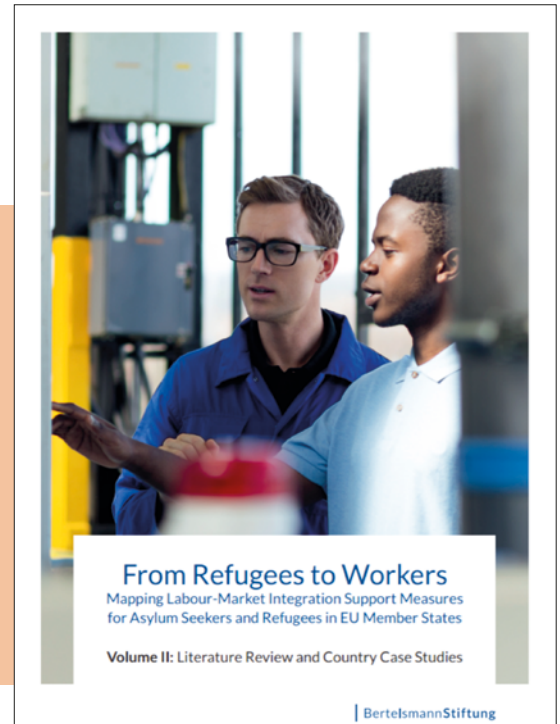
En ook al is de toestroom van vluchtelingen lager dan in 2015, toch werden onthaal- en inschakelingsvoorzieningen opgezet en zijn er opleidings- en tewerkstellingsoperatoren aanwezig op het terrein om bij te dragen tot de sociaalprofessionele begeleiding van migranten. Er wordt evenwel nog regelmatig gewezen op het gebrek aan beschikbare plaatsen en middelen.

De integratie van de vluchtelingen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest is bijgevolg een lang proces dat bezaaid is met hindernissen, zoals onderstreept in de studie "Careers", evenals door de verschillende gesprekspartners.

Focus

Van vluchteling tot werknemer: er is geen coherente strategie in de Lidstaten

Een recente studie die het *Migration Policy Centre*⁽¹⁾ in samenwerking met de Bertelsmann-stichting⁽²⁾ heeft verricht, heeft de beleidsvoeringen en praktijken geanalyseerd die in de verschillende Lidstaten van de Europese Unie ten uitvoer worden gelegd om de integratie van de recente vluchtelingen en asielzoekers op de arbeidsmarkt te vereenvoudigen. Het eerste deel van deze studie bevat een resultaat van de vergelijkende analyse en beleidsvoeringen. Het tweede deel bevat dan weer gedetailleerde nationale rapporten en geeft een overzicht van de literatuur over de integratie van vluchtelingen op de arbeidsmarkt als specifieke categorie.

Negen landen (Oostenrijk, Denemarken, Frankrijk, Duitsland, Italië, Nederland, Spanje, Zweden en het Verenigd Koninkrijk) werden vergeleken, en er werden 96 steunmaatregelen die het vluchtelingen moeten toelaten om de arbeidsmarkt te betreden, vastgesteld en geanalyseerd.

Doorgaans worden de beleidsvoeringen ingesteld om de integratie op de arbeidsmarkt te vereenvoudigen van asielzoekers die al in het land zijn. Laat ons echter noteren dat er enkele opmerkelijke uitzonderingen bestaan, zoals Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk die er niet naar streven om asielzoekers op de arbeidsmarkt te integreren.

Maar zelfs in die landen die een snelle integratie van asielzoekers op de arbeidsmarkt ondersteunen, blijven de administratieve belemmeringen aanzienlijk en zorgen deze ervoor dat de wettelijke bepalingen maar moeilijk kunnen worden toegepast.

Tevens toont de studie aan dat een vroegtijdige evaluatie van competenties, een integratieprogramma, intensieve taallessen en de toegang tot arbeidsbemiddelingsdiensten maatregelen zijn die de Lidstaten het vaakst voorstellen.

Anderzijds is het nog moeilijk om te besluiten of deze maatregelen geslaagd zijn of gefaald hebben, omdat de meeste ervan nog te recent zijn. Het is trouwens onmogelijk om de maatregelen te evalueren die al een tijdlang ten uitvoer werden gelegd, omdat deze in de meeste landen niet stelselmatig worden opgevolgd.

Een algemeen overzicht van de steunmaatregelen toont eveneens aan dat deze sterk zijn gefragmenteerd en dat bij de tenuitvoerlegging ervan elke vorm van coördinatie ontbreekt: er zijn teveel actoren die initiatieven nemen en teveel spelers op het lokale, regionale en nationale niveau, en dit zonder dat er enige coherente strategie, noch een echte informatie-uitwisseling bestaat.

Aangezien echter de uitdagingen, de beleidscompromissen en de keuzes die in de integratie van vluchtelingen en asielzoekers noodzakelijk zijn, in alle landen nagenoeg dezelfde zijn, bestaat er echt een mogelijkheid om van elkaar te leren, om samen te werken en oplossingen te vinden, zelfs op een Europese schaal.

De studie is gratis beschikbaar op de website van de Bertelsmann-stichting, in de rubriek "nieuwe publicaties": www.bertelsmann-stiftung.de/en.

⁽¹⁾ www.migrationpolicycentre.eu.

⁽²⁾ www.bfna.org.

Het Poelaertproject: voor een moderne rechtspraak en een herwaardering van het Brusselse Justitiepaleis

Op maandag 24 oktober 2016 heeft de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, in samenwerking met de Poelaertstichting⁽¹⁾, een conferentie "Poelaert: waarom een Stichting?" in het Brusselse Justitiepaleis georganiseerd. Tijdens deze ontmoeting werden de Ministers Rudi Vervoort, Jan Jambon en Koen Geens uitgenodigd om hun visie op de toekomst van het Brusselse Justitiepaleis uiteen te zetten.

Philippe Van Muylder, Voorzitter van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, heeft de conferentie ingeleid en onmiddellijk erop gewezen dat de economische en sociale middelen weigeren om in het stadscentrum een stadskanker van meer dan twee en een half hectaren te zien ontstaan.

Meesters Jean-Pierre Buyle en Dirk Van Gerven, vroegere Stafhouders van de Brusselse Balie en Bestuurders van de Poelaertstichting, hebben vervolgens het woord genomen. Volgens hen moet deze campus onderdak bieden aan alle juridische diensten, net zoals de Kruispuntbank van Ondernemingen die zich momenteel in Vorst bevindt. Dit moet gebeuren in het kader van een modernisering van het gebouwenbestand rondom het Poelaertplein, waarvan de gebouwen aan de noden van een moderne justitie voor de komende 50 tot 100 jaar zullen worden aangepast. Tevens zou men een plaats moeten voorbehouden voor bemiddeling, in het kader van de overgang naar een justitiemodel dat minder op conflict berust. Bovendien zou men er een arbitragecentrum kunnen creëren, waar bijbehorende zalen en diensten tegen betaling ter beschikking zullen worden gesteld (zoals dit vandaag al het geval is in Parijs, Londen, Singapore en Hong Kong).

Tevens zijn de vroegere Stafhouders van mening dat men het Justitiepaleis terug aan de bevolking zou moeten geven. Na een grondige restauratie en renovatie van dit magnifieke monument, zullen de gerechtelijke diensten - in het bijzonder deze die zich tot de bevolking richten - weer hun intrek in het gebouw moeten nemen. De Kruispuntbank van Ondernemingen (met de registers van rechtspersonen en de handelsregisters), de juridische bijstand en de Familie- en Jeugdrechtsbank zullen er ook een plaats moeten vinden.

De Poelaertstichting verheugt zich overigens over het akkoord dat tijdens deze conferentie tussen de verschillende partijen (het federaal, gewestelijk en gemeentelijk niveau)

over de toekomst van het Justitiepaleis werd gesloten. Dit is een eerste stap in de goede richting.

De sokkel (2/3 van het Paleis) zal niet voor handelsactiviteiten worden bestemd en men is van oordeel (wat nieuw is) dat het oude Paleis kan worden beveiligd. Tevens hebben Ministers van Binnenlandse Zaken, Jan Jambon, en van Justitie, Koen Geens, aangekondigd dat ze in de komende weken de Ministerraad een masterplan voor een nieuwe campus voor justitie op het Poelaertplein zouden voorstellen.

De Poelaertstichting zal het aangekondigde masterplan aandachtig opvolgen. Wanneer zal het worden aangenomen? Zal het voldoen aan de vereisten van een moderne justitie voor de 21ste eeuw? Hoe zal het beheer van de verschillende gebouwen rondom het Paleis worden gecoördineerd, meer bepaald voor wat toegankelijkheid en veiligheid betreft?

Tevens zal ze erop toezien dat de aangekondigde beslissingen in de tijd worden ingeschreven en niet op de lange baan worden geschoven. Wanneer zal de Regering het gesloten akkoord bekrachtigen, waarbij ze zal afzien van de beslissingen uit het verleden? Wanneer zullen de werken op korte termijn (vaststelling van de bestemming van de ruimten, enz.) en op lange termijn (renovatie van de binnenkant, verwijdering van de stellingen, enz.) aanvangen?

⁽¹⁾ De Poelaertstichting werd in 2010 door de Brusselse balie opgericht en pleit voor een herwaardering van het Justitiepaleis en voor een moderne en snelle rechtspraak die beschikt over moderne technologische middelen, aangepast is aan de noden van elkeen en pionier is op het vlak van de verdediging van de mensenrechten. Ze maakt een strenge beschrijving op van de toestand van de rechtspraak in Brussel en betreurt de catastrofale toestand van het Justitiepaleis, het chronisch gebrek aan onderhoud, de aanzienlijke verspreiding van de jurisdicties en juridische diensten over het Brusselse Gewest, de nagenoeg onbestaande informatisering, evenals de leegstand van talrijke ruimten in het Justitiepaleis.

"Industrie 4.0" is een nieuw concept dat enkele jaren geleden in Duitsland is ontstaan. Dit nieuwe industriële begrip werd in 2010 ter gelegenheid van het salon van de industriële technologie van Hannover ingevoerd. Vervolgens werd het begrip tijdens het salon van 2012 door bondskanselier Angela Merkel officieel voorgesteld en ondersteund. Sindsdien maakt dit concept onlosmakelijk deel uit van de Duitse industriële strategie en zwermt het over heel Europa uit.

Een 4de industriële revolutie?

De ontwikkeling van de stoommachines en van de mechanisatie in de 18de eeuw, van de elektriciteit in de 19de eeuw en van de automatisatie in de 20ste eeuw zijn fasen die de industriële processen radicaal hebben veranderd.

Aan het eind van de 20ste en het begin van de 21ste eeuw zijn er dan nieuwe digitale instrumenten ontstaan (internet, gekoppelde voorwerpen, cloud, kunstmatige intelligentie, enz.). Deze instrumenten, die vandaag goed zijn ontwikkeld, liggen aan de basis van een 4de industriële revolutie die een vaste vorm krijgt door de opkomst van zogenaamde "intelligente" fabrieken. Het gaat dus wel degelijk om een revolutie in de industriële productiewijze, en niet om een echte technologische revolutie.

Wat houden de concepten "industrie 4.0" en "intelligente" fabrieken concreet in?

In een industrieel proces 4.0 zijn de productie-eenheden flexibel, volledig geautomatiseerd en aan elkaar gekoppeld. Bijgevolg zal een product bij het vervaardigen ervan met de machines kunnen "communiceren", om zo intelligent te worden geproduceerd. Een "intelligente" fabriek kan met de volgende eigenschappen worden omschreven:

Flexibiliteit

Dankzij de interacties in dit industrieel proces kan de productie in real time aan de vraag worden aangepast.

Opspoorbaarheid

Een "intelligente" fabriek kan een doorgevoerde opspoorbaarheid van haar producten verzekeren en het aldus toelaten om elke betrokken actor over haar fabricatievoorwaarden te informeren (waar, wanneer, hoe werd een product vervaardigd). Anderzijds kan het proces om de veiligheid van haar producten te controleren eenvoudig worden verbeterd, omdat de controles tijdens de hele fabricatie kunnen worden verricht, doelgerichter kunnen zijn en ingeval van defect een vluggere tussenkomst kunnen verzekeren.

Individualisering van producten

Een volledig geautomatiseerde productiecycclus laat het eveneens toe om producten te individualiseren, om ze zo met de behoeften van de klanten te laten overeenstemmen (kleur, omvang, illustraties, enz.).

De optimalisering van het industrieel proces

In de "intelligente" fabrieken kan de productie automatisch worden aangepast om rekening te houden met de kostprijs of de beschikbaarheid van energie in real time. Zo kan de productie bijvoorbeeld worden gepland wanneer de energie het goedkoopst is of wanneer er hernieuwbare energie beschikbaar is. Een machine die niet moet werken, kan zich eveneens op een autonome wijze in stand-by stellen. Om-

dat ze aan elkaar gekoppeld zijn, kunnen ze zichzelf ook bijwerken of ingeval van een probleem contact opnemen met een hersteller.

Tot slot zamelt een "intelligente" fabriek heel wat informatie in die haar in staat stellen om haar industrieel proces te verbeteren.

Dankzij deze verschillende eigenschappen streeft de industrie 4.0 ernaar om massaproductie van unieke goederen toe te laten, en dit onder leefbare economische voorwaarden.

Laat ons bij wijze van voorbeeld ervan uitgaan dat een uitgever van gezelschapsspellen zijn klanten de mogelijkheid wil bieden om bepaalde stukken van zijn spellen te individualiseren (pionnen naar het beeld van de speler, naam van het spel, enz.). Dit zou dankzij een "intelligente fabriek" technisch en economisch mogelijk zijn.

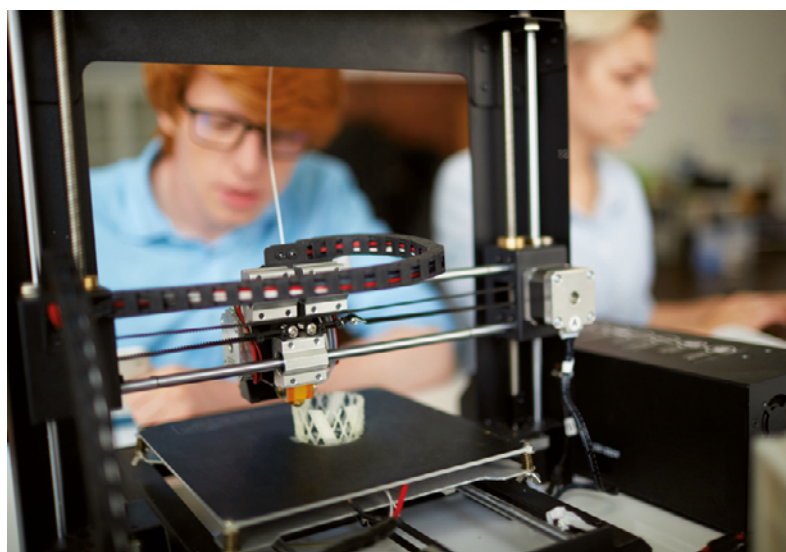
Een consument zou immers zijn eigen stukken via een internetplatform kunnen creëren en ze vervolgens zelf per e-mail ter productie kunnen versturen, nadat hij online heeft betaald. Het product, in de vorm van een computerbestand, zal de machines onmiddellijk informeren over de manier waarop de spelstukken moeten worden ontwikkeld. Anderzijds zal dit spel kunnen worden geproduceerd wanneer de energie het goedkoopst of het groenst is.

Indien één van de gecreëerde stukken defect is, zal de machine hiervan onmiddellijk op de hoogte worden gebracht en zal ze erop toezien dat het vastgestelde probleem wordt opgelost.

Aan het eind van het industrieel proces zullen de machines worden geïnformeerd over de gegevens van de geadresseerde tot wie het product moet worden gericht. Dit product zal dus onmiddellijk en automatisch naar de klant worden verzonden.

Tot slot zal de informatie die tijdens deze productie werd ingezameld, worden bijeengebracht en behandeld. Meer globale informatie over het industrieel proces van de fabriek zal dan regelmatig de betrokken actoren ter hand worden gesteld, opdat ze deze zouden kunnen analyseren en zo nodig het industrieel proces van hun fabriek zouden kunnen bijsturen.

Laat ons ingaan op een initiatief dat al op dit gewijzigde industrieel proces aansluit: het concept "FabLab⁽¹⁾". De FabLabs stellen burgers of toekomstige ondernemers digitale fabricatie-instrumenten ter beschikking (scanners, 3D-printers, lasersnijmachines, enz.). Deze fabricatielaboratoria stellen aldus iedereen in staat om het voorwerp dat men heeft uitgedacht, fysiek te creëren. Sinds 2012 zijn er in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest "FabLabs" beschikbaar en het Gewestelijk Programma voor Circulaire Economie voorziet om plaatsen vast te stellen waar andere "FabLab" zouden kunnen worden gevestigd.

Fablab

Kritieken

Hoewel de ontwikkeling van het concept "industrie 4.0" bepaalde actoren in vervoering brengt, wekt het echter ook enkele angsten op.

Banen en arbeidsvoorwaarden

De meeste angsten hebben hoofdzakelijk betrekking op de kwestie van tewerkstelling en van arbeidsvoorwaarden.

⁽¹⁾ FabLab is een acroniem van « Fabrication Laboratory » en is een fabricatielaboratorium.

De problematiek van het aantal beschikbare arbeidsplaatsen en van het evenwicht dat moet worden verzekerd tussen het creëren en vernietigen van arbeidsplaatsen, zijn elementen die al vlug ter sprake zijn gekomen toen het concept "industrie 4.0" is ontstaan.

Bovendien zal deze 4de industriële revolutie veranderingen in de aard en de organisatie van arbeid met zich meebrengen. Zo zal er van de "werknemers 4.0" waarschijnlijk worden verwacht dat ze flexibeler zijn en meer bepaald bereid zijn om op aanvraag te werken.

Tevens zal deze 4de industriële revolutie inhouden dat er nieuwe beroepen ontstaan en dat de competenties van de werknemers evolueren. Deze werknemers zullen waarschijnlijk steeds meer technische vaardigheden moeten hebben (mechanica, robotica, informatica, informatie- en communicatietechnologieën, digitale instrumenten, enz.).

Bovendien zullen werknemers in de industrie 4.0 bereid moeten zijn om zich aan de voortdurende veranderingen van hun werkomgeving aan te passen. In dat opzicht zullen vaardigheden zoals het oplossen van problemen, een kritische geest, creativiteit of het vermogen om in teamverband te werken, meer waarde op de arbeidsmarkt hebben.

In die context zal men de uitdaging van de opleiding en begeleiding van werknemers en werkzoekenden noodzakelijkerwijs moeten aangaan, opdat ze actieve actoren van deze 4de industriële revolutie zouden kunnen worden. Men moet dus, vanaf vandaag, vooruitlopen op de nieuwe banen die zullen worden gecreëerd en op de evoluties die de bestaande banen zullen ondergaan, om zich ervan te verzekeren dat zoveel mogelijk Brusselaars over de competenties en kwalificaties zouden beschikken die de industrie "4.0" vereist. In het tegengesteld geval zou het kunnen dat deze fabrieken buiten ons Gewest op zoek gaan naar arbeidskrachten of zich daar gaan vestigen waar er personeel beschikbaar is dat over de gewenste vaardigheden beschikt.

Een beraadslaging over de kennis die doorheen het hele onderwijs moet worden bijgebracht, zou eveneens opportuun zijn. Er zullen waarschijnlijk lesuren moeten worden ontwikkeld of voorzien die aan het verwerven van de bovenvermelde technische vaardigheden zijn gewijd. Tevens zullen leraren voor deze technologieën moeten worden opgeleid en zal er moeten worden voorzien dat onderwijsinstellingen met aangepast materiaal worden uitgerust.

Het zal van fundamenteel belang zijn om de sociale partners bij deze beraadslaging te betrekken.

Overige angsten en vragen

Opdat deze 4de industriële revolutie een echte economische opportuniteit voor ons Gewest zou vormen (meer bepaald in termen van concurrentiekracht en innovaties), dient men vooruit te lopen op de veranderingen en evoluties die deze met zich meebrengt. De betrokken actoren moeten, vanaf vandaag, zich hierop sereen voorbereiden en aldus ons Gewest in staat stellen om zich ten volle en actief op dit nieuwe industrieel proces aan te sluiten.

In deze context zal het, door de sociale partners erbij te betrekken, evenzeer noodzakelijk zijn om de ontwikkeling van de industrie 4.0 te ondersteunen, als om op een gepaste wijze te luisteren naar en te antwoorden op de angsten die deze veranderingen veroorzaken.

Besluit

Opdat deze 4de industriële revolutie een echte economische opportuniteit voor ons Gewest zou vormen (meer bepaald in termen van concurrentiekracht en innovaties), dient men vooruit te lopen op de veranderingen en evoluties die deze met zich meebrengt. De betrokken actoren moeten, vanaf vandaag, zich hierop sereen voorbereiden en aldus ons Gewest in staat stellen om zich ten volle en actief op dit nieuwe industrieel proces aan te sluiten.

In deze context zal het, door de sociale partners erbij te betrekken, evenzeer noodzakelijk zijn om de ontwikkeling van de industrie 4.0 te ondersteunen, als om op een gepaste wijze te luisteren naar en te antwoorden op de angsten die deze veranderingen veroorzaken.

De adviezen van de Raad

Uitgebracht tussen 16 juni en 20 oktober 2016

U kan de volledige adviezen raadplegen op onze website:
www.esr.brussels

ECONOMIE

A-2016-048-ESR

Small Business Act. 27 juni 2016, bekrachtigd door de Plenaire zitting van 7 juli 2016

ENERGIE

A-2016-040-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van verschillende uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek van Lucht, Klimaat en Energiebeheersing, inzake EPB-certificatie. 16 juni 2016

A-2016-064-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot vaststelling van alle richtlijnen en criteria die nodig zijn voor het berekenen van de energieprestaties van de EPB-eenheden en houdende wijziging van meerdere uitvoeringsbesluiten van de ordonnantie van 2 mei 2013 houdende het Brussels Wetboek voor Lucht, Klimaat en Energiebeheersing. 15 september 2016

A-2016-066-ESR

Voorontwerp van besluit betreffende de energieaudit van de grote ondernemingen en de energieaudit van de milieuvergunning. 15 september 2016

EUROPA/INTERNATIONAAL

A-2016-042-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het Verdrag over de Benelux Interparlementaire Assemblee, gedaan te Brussel op 20 januari 2015. 16 juni 2016

A-2016-043-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het Benelux-Verdrag inzake grensoverschrijdende en interterritoriale samenwerking, ondertekend te 's-Gravenhage op 20 februari 2014. 16 juni 2016

A-2016-044-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het Benelux-Verdrag betreffende grensoverschrijdende samenwerking inzake wegvervoerinspectie, gedaan te Luik op 3 oktober 2014. 16 juni 2016

A-2016-051-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Aanvullende Overeenkomst tussen Koninkrijk België en het Europees Ruimteagentschap bij het verdrag tot oprichting van een Europees Ruimteagentschap, gedaan te Parijs op 30 mei 1975, over de voorrechten en immuniteiten van het Europees Ruimteagentschap in België, gedaan te Brussel. 7 juli 2016

A-2016-052-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Overeenkomst tussen Koninkrijk België en de Republiek Colombia inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door gezinsleden van het diplomatiek en consulaire personeel, ondertekend te Bogota op 25 augustus 2015 & Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Overeenkomst tussen Koninkrijk België, vertegenwoordigd door zijn Regering, en de Staat Israël, vertegenwoordigd door zijn Regering inzake het verrichten van betaalde werkzaamheden door gezinsleden van personeel van de diplomatieke zending of een consulaire post, ondertekend te Jeruzalem op 11 november 2013 & Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met de Overeenkomst tussen Koninkrijk België en Montenegro inzake het verrichten van betaalde gezinsleden van het diplomatiek en consulaire personeel, ondertekend te Brussel op 9 juni 2010. 7 juli 2016

A-2016-054-ESR

Versterkte Partnerschaps- en Samenwerkingsovereenkomst tussen de Europese Unie en haar Lidstaten, enerzijds, en Kazachstan, anderzijds, gedaan te Astana op 21 december 2015. 7 juli 2016

A-2016-055-ESR

Besluit van de vertegenwoordigers van de regeringen der lidstaten, in het kader van de Raad bijeen, van 28 april 2004, betreffende de voorrechten en immuniteiten die aan ATHENA worden verleend. 7 juli 2016

A-2016-074-ESR

Voorontwerp van Ordonnantie houdende instemming met het Akkoord van Parijs op grond van het Raamverdrag van de Verenigde Naties over klimaatverandering, gedaan te Parijs (Frankrijk), op 12 december 2015. 3 oktober 2016, bekrachtigd door de Plenaire zitting van 20 oktober 2016

FISCALITEIT**A-2016-071-ESR**

Voorontwerp van ordonnantie houdende het tweede deel van de fiscale hervorming. 15 september 2016

GELIJKE KANSEN**A-2016-072-ESR**

Initiatiefadvies betreffende de voorstellen van actiepistes om de situatie van alleenstaande ouders te verbeteren, onder meer op basis van de aanbevelingen van de studie van het Territoriaal Pact "Eenoudergezinnen in Brussel, status quaestionis in perspectief". 15 september 2016

HUISVESTING**A-2016-067-ESR**

Ontwerp van ordonnantie met het oog op de regionalisering van de huurovereenkomst voor de woning. 15 september 2016

LEEFMILIEU**A-2016-039-ESR**

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat het gebruik van pesticiden die glyfosaat bevatten verbiedt in het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest. 6 juni 2016, bekrachtigd door de Plenaire zitting van 16 juni 2016

A-2016-049-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende het beheer van afvalstoffen. 7 juli 2016

A-2016-053-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende het instellen van een lage-emissiezone. 7 juli 2016

A-2016-062-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van 30 oktober 2009 betreffende bepaalde antennes die elektromagnetische golven uitzenden. 15 september 2016

A-2016-063-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering dat het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen die fipronil of neonicotinoiden bevatten verbiedt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 15 september 2016

A-2016-065-ESR

Voorontwerp van ordonnantie tot wijziging van sommige bepalingen van de ordonnantie van 5 maart 2009 betreffende het beheer en de sanering van verontreinigde bodems. 15 september 2016

A-2016-075-ESR

Voorontwerp van Besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering van 19 september 2002 houdende afbakening van een beschermingszone rondom grondwaterwinningen in het Ter Kamerenbos en onder de Lotharingendreef in het Zoniënwoud. 20 oktober 2016

A-2016-076-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering betreffende de opslag van ontvlambare vloeistoffen die worden gebruikt als brandstof. 20 oktober 2016

A-2016-077-ESR

Voorontwerp van ordonnantie houdende instemming met het Verdrag van Minamata inzake kwik, aangenomen in Kumamoto (Japan) op 10 oktober 2013. 20 oktober 2016

ONDERZOEK, ONTWIKKELING EN INNOVATIE**A-2016-041-ESR**

Gewestelijk Innovatieplan 2016-2020 & Voorontwerp van ordonnantie dat de bevordering beoogt van onderzoek, ontwikkeling en innovatie via het verlenen van steun zonder economische doeleinden ten voordele van de non-profit organisaties, de onderzoeksinstituten en de ondernemingen & Voorontwerp van ordonnantie dat de bevordering beoogt van onderzoek, ontwikkeling en innovatie via het verlenen van steun bestemd voor economische doeleinden ten voordele van de ondernemingen en van de onderzoeksinstituten die gelijkgesteld zijn aan ondernemingen. 16 juni 2016

OPENBARE MACHT**A-2016-070-ESR**

Voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van Brussel Stedenbouw en Erfgoed en voorontwerp van ordonnantie houdende oprichting van de Gewestelijke Overheidsdienst Brussel Fiscaliteit. 15 september 2016

RUIMTELIJKE ORDENING EN STEDENBOUWKUNDE**A-2016-050-ESR**

Ontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot instelling van de procedure tot gedeeltelijke wijziging van het GBP betreffende de Heizelvlakte. 7 juli 2016

A-2016-068-ESR

Ontwerp van BBP Biestebroek van de gemeente Anderlecht. 15 september 2016

A-2016-069-ESR

Ontwerp van BBP nr. 09-01 Thurn en Taxis van de Stad Brussel. 15 september 2016

A-2016-078-ESR

Voorontwerp van besluit betreffende het Stadsbeleid dat uitvoering geeft aan de ordonnantie houdende organisatie van de stedelijke herwaardering. 20 oktober 2016

SOCIALE ZAKEN EN GEZONDHEID

A-2016-046-ESR

Initiatiefadvies betreffende de gevolgen van het TTIP en van het CETA voor de sector van de gezondheidszorg. 16 juni 2016

A-2016-047-ESR

Initiatiefadvies betreffende de overheveling van de voorziening voor uitbetaling van de kinderbijslag in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 16 juni 2016

TEWERKSTELLING/OPLEIDING

A-2016-045-ESR

Initiatiefadvies betreffende economische migratie en tewerkstelling van buitenlandse werknemers in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. 16 juni 2016

A-2016-056-ESR

Bijdrage betreffende het Opleidingsplan 2020 en de strategische nota's betreffende de validatie van bekwaamheden, het alternerend leren, de polen opleiding-werkgelegenheid en de stages. Aangenomen door de Raad van Bestuur op 4 juli 2016

A-2016-057-ESR

Tweede bijdrage betreffende de hervorming van de steunvoorzieningen voor tewerkstelling. Aangenomen door de Raad van Bestuur op 4 juli 2016

A-2016-058-ESR

Voorontwerp van besluit van het van het College van de Franse Gemeenschapscommissie tot wijziging van het besluit van 15 juli 2015 betreffende de overeenkomst inzake alternerende opleiding. Aangenomen door de Raad van Bestuur op 5 september 2016

A-2016-059-ESR

Voorontwerp van besluit van het College van de Franse Gemeenschapscommissie houdende uitvoering van het kadersamenwerkingsakkoord betreffende het alternerend leren, gesloten te Brussel op 24 oktober 2008 tussen de Franse Gemeenschap, het Waals Gewest en de Franse Gemeenschapscommissie. Aangenomen door de Raad van Bestuur op 5 september 2016

A-2016-060-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering houdende diverse wijzigingen tot omzetting van de Richtlijn 2013/55/EU van 20 november 2013 tot wijziging van Richtlijn 2005/36/EG betreffende de erkenning van beroepskwalificaties en Verordening (EU) nr. 1024/2012 betreffende de administratieve samenwerking via het Informatiesysteem interne markt. 15 september 2016

A-2016-061-ESR

Voorontwerp van besluit van de Brusselse Hoofdstedelijke Regering tot wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001 betreffende de dienstencheques. 15 september 2016

A-2016-073-ESR

Bijdrage inzake het Ontwerp Plan Opleiding 2020. Aangenomen door de Raad van Bestuur op 16 september 2016

Initiatiefadvies van de Raad betreffende de eenoudergezinnen

Op 15 september 2016 heeft de Raad een initiatiefadvies geformuleerd betreffende de voorstellen van actiepistes om de situatie van alleenstaande ouders te verbeteren, onder meer op basis van de aanbevelingen van de studie van het Territoriaal Pact *"Eenoudergezinnen in Brussel, status quaestionis in perspectief"*⁽¹⁾.

Dit advies past in het kader van de werkzaamheden van de Strategie 2025. Daarin is de Raad bestuurder van een operationele verbintenis, die erin bestaat om oplossingen voor te stellen om de situatie van alleenstaande ouders te verbeteren. Deze doelstelling maakt deel uit van de "gedeelde prioriteiten", die tot uiting komen doorheen gezamenlijke werkzaamheden van de sociale partners en de Regering, in de vorm van een strategische en operationele samenwerking.

De Commissie "Diversiteit, Gelijkheid van kansen en Armoede" van de Raad heeft, op basis van een vrijwillige deelname, de Raad voor non-discriminatie en diversiteit van Actiris, alsook de leden van de Adviesraad voor gelijkheid tussen vrouwen en mannen bij haar werkzaamheden betrokken.

Met het oog op de uitwerking van dit advies, heeft de Raad zijn actiepistes beperkt tot de gebieden die tot zijn opdrachten behoren. Hij is begonnen met te luisteren naar de Heer Martin Wagener, wetenschappelijk supervisor van de studie *"Eenoudergezinnen in Brussel, status quaestionis in perspectief"*. De Raad heeft gewerkt uitgaande van de aanbevelingen die in deze studie werden geformuleerd en op basis van andere werken, adviezen of studies ter zake. Door het aan te passen, heeft hij meer bepaald rekening gehouden met het reflectieschema inzake de openbare beleidsvoeringen die in deze studie wordt voorgesteld, met name de benadering via "mainstreaming", de benadering via de "work-life balance" en de benadering via doorstromingen.

Tevens heeft de Raad twee voorafgaandelijke opmerkingen geformuleerd. In de eerste plaats heeft hij gevraagd dat er, aan de hand van sociaal overleg, waarborgen aangaande de inspanningen op het vlak van voortgezette opleiding

zouden worden geëist, en dat er binnen de ondernemingen acties zouden worden gevoerd.

Anderzijds verduidelijkt de Raad dat zijn werkzaamheden betrekking hebben op een transversale visie van de situatie van de eenoudergezinnen, zonder deze te ventileren naar gelang het statuut van het gezinshoofd (loontrekkende, zelfstandige, werkloze, mindervalide, enz.). Hij benadrukt dat een star beeld van deze gezinnen niet zou overeenstemmen met de realiteit, omdat er heel wat doorstroming in de tijd is en sommigen verschillende statuten cumuleren.

In zijn advies heeft de Raad **34 actiepistes** vastgesteld om de situatie van de ouders in de volgende gebieden te verbeteren: mainstreaming, informatie en begeleiding, economie en tewerkstelling, huisvesting, socioculturele en buitenschoolse activiteiten, ruimtelijke ordening en mobiliteit.

Tot slot moet er nog een kalender worden vastgesteld om de te voeren acties te implementeren en om de betrokken openbare en private actoren te identificeren. De Raad voor non-discriminatie en diversiteit van Actiris heeft voor de diensten van deze instelling deze oefening al gemaakt.

Het advies van de Raad is beschikbaar op onze website: www.esr.brussels.

⁽¹⁾ Technisch Platform van de Eenoudergezinnen in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, "Eenoudergezinnen in Brussel, status quaestionis in perspectief", Brussel, november 2013.

Interview met de heer Frédéric Raynaud en de dames Solange Verger en Elisa Donders

Panorama van het studentenleven in Brussel: stedelijke praktijken en verhouding met de stad

Als licentiaat Politieke wetenschappen aan de ULB heeft **Frédéric Raynaud**, in samenwerking met het BSI en de universiteiten en hoge scholen, het onderzoek (en de publicaties ervan) naar het studentenleven gesuperviseerd als verantwoordelijke van de Afdeling "Territoriale Kennis" van het Agentschap voor Territoriale ontwikkeling van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest - ATO (van juni 2011 tot mei 2016).

Als doctor in de Politieke en Sociale wetenschappen werkt **Solange Verger** sinds 2011 in de Afdeling "Territoriale kennis" van het ATO die vandaag in perspective.brussels (Brussels Planbureau) is geïntegreerd, waar ze meer bepaald de verrichting van het onderzoek "Panorama van het studentenleven in Brussel" heeft gecoördineerd.

Als licentiate in de Sociaaleconomische geografie werkt **Elisa Donders** eveneens in de Afdeling "Territoriale kennis" van het ATO die vandaag in perspective.brussels (Brussels Planbureau) is geïntegreerd, rond verschillende thema's met betrekking tot de stad. Ze staat Solange Verger bij met de opmaak en de analyse van het onderzoek "Panorama van het studentenleven in Brussel".

De Raad: Wat zijn de belangrijkste tendensen van uw onderzoek, dat in twee fasen is verlopen?

Elisa Donders: Eerst en vooral bemerken we dat studenten niet alleen in woningen leven die specifiek voor studenten zijn voorbehouden. Ze wonen ook in residenties, huren studio's, kamers bij particulieren, maar ook tweekamerappartementen, en zelfs eengezinswoningen wanneer ze gezamenlijk huren. Ze zijn dan echt in hun buurt geïntegreerd. We stellen ook vast dat hoe verder de studenten vooruitgaan in hun

schooltraject, ze des te meer in de stad willen worden opgenomen. Dit heeft te maken met de evolutie van hun persoonlijke leven.

Tot slot bevinden, in termen van spreiding over het gewestelijk grondgebied, de meeste studentenwoningen zich in Elsene, rond de universiteitscampussen Plaine en Solbosch, in Sint-Lambrechts-Woluwe en in de stad Brussel.

Frédéric Raynaud: In de gedecentraliseerde campussen willen studenten van verschillende diensten genieten en zich in de buurt van het

openbaar vervoer bevinden. Ze willen beter kunnen deelnemen aan het actieve leven van hun stad en zouden graag hebben dat men de zaken zou kunnen verbeteren, meer bepaald op het vlak van woningprijzen, het creëren van diensten en het sportieve en culturele aanbod.

Solange Verger: Eén van de algemene tendensen is dat ze globaal tevreden zijn over hun studentenleven. Wat huisvesting betreft, is 85% tevreden over hun buurt. Ze hebben zeker enkele opmerkingen, maar doorgaans zijn ze tevreden. De "Brusselse" student is blij om in Brussel te studeren.

©perspective.brussels

Frédéric Raynaud: Onze droom bestaat erin om de link tussen de campussen en de gemeenten te kunnen leggen, wat zeer weinig bestaat. Zo heeft Anderlecht een aanzienlijk horeca- en cultuuraanbod, dat maar weinig weerklank vindt bij de studenten van de Erasmus- of CERIA-campussen. Het horeca-aanbod past zich bijvoorbeeld niet aan de "studentenuren" aan, gezien bepaalde financieel toegankelijke restaurants van het Dapperheidsplein om 21 u. hun deuren sluiten. Dit heeft maar weinig zin in een internationale stad als Brussel !

De Raad: Welke acties moet het Gewest volgens u ondernemen opdat Brussel de belangrijkste universiteitsstad van België zou blijven en opdat de studenten er na hun studies zouden willen blijven?

Frédéric Raynaud: Brussel zal volgens mij nog altijd die aantrekkingskracht van Hoofdstad van Europa hebben, ondanks bepaalde problemen als gevolg van de "gebeurtenissen" die we hebben meegemaakt (aanslagen, lockdown, ...). Men moet de mensen echter kunnen bieden wat ze op het vlak van stedelijke voorzieningen zoeken: huisvesting en diensten, onder meer op het vlak van ontspanning.

Elisa Donders: Het Gewest zou de tevredenheid van de studenten over hun buurt kunnen verbeteren. De campussen en scholen in de rand zouden handelszaken en diensten kunnen creëren. Tevens zou men moeten werken aan de stedelijke aantrekkingskracht, in termen van veiligheidsgevoel. Kortom, ik denk dat men aan het imago van Brussel zou moeten werken.

Frédéric Raynaud: De aangeboden diensten maken immers ook deel uit van het imago. Wanneer mensen denken dat het Brussels openbaar vervoer rampzalig is of wanneer er in Brussel een onveiligheidsgevoel bestaat, kan dit een invloed hebben op de aantrekkingskracht van de stad. Men moet met structuren zoals *visit.brussels*⁽¹⁾, samenwerken om het onderzoek in de strategieën inzake internationale aantrekkingskracht te integreren.

Elisa Donders: Bovendien moet men erop toezien dat de woningprijzen niet onbetaalbaar worden voor de bevolking die rond de campussen wonen of dat de studentenbevolking de eengezinswoningen niet "overspoelt".

Solange Verger: Er moet dus huisvesting worden gecreëerd die specifiek voor studenten is voorbehouden, omdat dit een druk op bepaald buurten kan uitoefenen. Ik denk dat het model van de universitaire residentie op een campus enigszins achterhaald is. Het idee van de campus van de kazernes bestaat erin om er een meer gemengde plaats van te maken, in plaats van een gesloten campus. Het zal geen huizenblok zijn dat volledig van de rest van de stad is gescheiden.

Frédéric Raynaud: Het intergenerationeel wonen interesseert ons ook sterk. Dit is een zeer interessante oplossing, zelfs in termen van aantrekkingskracht. Het is een levenswijze die deel uitmaakt van de evolutie van de stedelijkheid. Het is niet de functionele stad, maar wel de "gemengde" stad.

■ **De "Brusselse" student is blij om in Brussel te studeren** ■

⁽¹⁾ *visit.brussels* is het Brussels agentschap voor toerisme.

■ ■ Opdat Brussel de belangrijkste universiteitsstad van België zou blijven, moet men aan het stadsimago werken ■ ■

©perspective.brussels

De Raad: Studenten zijn eveneens een niet te verwaarlozen groep arbeidskrachten voor het Gewest. Hoe zou de toegang tot tewerkstelling beter kunnen worden gestructureerd?

Frédéric Raynaud: Eén van onze belangrijkste aanbevelingen is om samen met Actiris aan de oprichting van een studentenloket te werken.

Solange Verger: Drie vierden van de ondervraagde studenten hebben dankzij mond-tot-mond en hun vriendschaps- en familierelaties hun job in de wacht gesleept. Dit benadeelt bijvoorbeeld diegenen die geen familie ter plaatse hebben en de buitenlandse studenten. Dit kan eveneens de niet-aangegeven arbeid in de hand werken. Samenwerken met Actiris zou het hen toelaten om van een sociale zekerheid en van een democratischere toegang tot studentenjobs te genieten. Het zou interessant zijn om met deze actor te kunnen samenwerken.

De Raad: Op termijn wenst u een "monitoring van de studentenpraktijken" in te stellen, die regelmatig kan worden bijgewerkt. Hoever staat u hiermee?

Elisa Donders: Het eerste onderzoek heeft in 2012-2013 plaatsgevonden. Ons idee bestaat erin om de volgende generatie te bereiken. We zullen dus 5 jaar wachten om in 2018 een nieuw onderzoek te verrichten.

Frédéric Raynaud: Men zal misschien moeten ingaan op andere thema's, in functie van de specifieke vragen en van de stedelijke evolutie.

Solange Verger: Het idee bestaat er inderdaad in om de evoluties van het studentenleven doorheen de tijd te kunnen opvolgen en om een monitoring ervan in te stellen. Het zou eveneens interessant zijn om tussen twee onderzoeken in één of andere thematiek verder te kunnen uitdiepen, door bijvoorbeeld werkgroepen te organiseren.

■ ■ Ons volgende onderzoek zou in 2018 moeten plaatsvinden ■ ■

■ ■ We zouden graag met Actiris aan de oprichting van een studentenloket werken ■ ■

Interview met Mevrouw Julie Lumen

Een kwaliteitsvolle plaats voor elk kind in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, dit is waar de Dienst Scholen van het Brussels Gewest naar streeft

Als licentiate in de Economische wetenschappen is **Julie Lumen** sinds mei 2014 Schoolfacilitatrice voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Sinds januari 2015 leidt ze de Dienst Scholen, die binnen perspective.brussels⁽¹⁾ werd opgericht.

De Raad: Sinds mei 2014 leidt u de Dienst Scholen, die binnen perspective.brussels werd opgericht. Waaruit bestaat uw functie?

Julie Lumen: De opdrachten van de Dienst Scholen worden door het Brussels Programma voor het onderwijs vastgesteld (Doelstelling 6 van pijler 2 van de Strategie 2025). Momenteel hebben we vijf grote onderdelen.

Onze basisopdracht bestaat in het **ondersteunen en begeleiden van projectontwikkelaars** bij het creëren van schoolplaatsen. Zo verlenen we een ondersteuning bij het administratief beheer van de dossiers inzake aanvragen tot stedenbouwkundige vergunningen, milieuvergunningen en DBDMH-toelating. Tevens assisteren en adviseren we het Gewest, de Gemeenschappen en de projectontwikkelaars over de lokalisatie van de projecten inzake het creëren van schoolplaatsen. Hiertoe moeten we terreinen en gebouwen identificeren die beschikbaar zijn voor de schoolfunctie en de gebieden met de grootste moeilijkheden op het vlak van schoolaanbod vaststellen.

We verrichten ook een **monitoring van het schoolaanbod en de schoolvraag**. Deze streeft ernaar om over de behoeften inzake het creëren van plaatsen te waken en om de schoolprojecten te identificeren om de opvolging ervan te verzekeren. We werken eveneens rond de **kwaliteit van de schoolinfrastructuren en de integratie ervan in de stad**, meer bepaald aan de hand van de schoolcontracten⁽²⁾. Tot slot doen we ons best om het **schoolverzuim te bestrijden**.

De Raad: Wat zijn de uitdagingen voor Brussel op het vlak van onderwijs tegen 2025?

Julie Lumen: Onze grootste uitdaging bestaat erin om elk kind een plaats te bieden. We moeten niet alleen inzetten op kwantiteit. Het moeten ook kwaliteitsvolle plaatsen zijn, zowel op het vlak van infrastructuur als op het pedagogisch vlak.

De Dienst Scholen heeft 5 grote onderdelen

De 5 grote onderdelen van de Dienst Scholen

⁽¹⁾ [Perspective.brussels](http://perspective.brussels) (Brussels Planbureau) verenigt de verschillende besturen en cellen die zijn belast met statistiek, sociaaleconomische kennis en strategische en regelgevende planning van het grondgebied.

⁽²⁾ Het schoolcontract, dat op het wijkcontract is gebaseerd, wil een betere stedelijke openheid en integratie van de school in de wijk tot stand brengen.

■ ■ We willen een netwerk van de sociale economie creëren, waardoor scholen renovatiewerken tegen een lage kostprijs kunnen verrichten ■ ■

©perspective.brussels

We moeten erop toezien dat er schoolplaatsen worden gecreëerd waar de behoeften zich laten gevoelen en de projecten moeten betrekking hebben op verschillende onderwijstypes (gewoon algemeen en kwalificerend onderwijs, maar ook gespecialiseerd onderwijs).

Een andere grote uitdaging is de bestrijding van het schoolverzuim. We stellen vast dat enorm veel jonge Brusselaars de school zonder enig getuigschrift verlaten. Men moet jongeren de zin in school teruggeven.

De Raad: Wat zijn de prioriteiten van het Brussels Programma voor het onderwijs voor 2017?

Julie Lumen: In de loop van het jaar 2017 zullen we verschillende onderzoeken afronden, zoals de bijwerking van de behoeften inzake het creëren van plaatsen in het basis- en het middelbaar onderwijs.

Om de grote uitdagingen op het vlak van kwaliteit van de infrastructuur van het basisonderwijs te kunnen aangaan, zullen we enerzijds de verschillende subsidies analyseren en evalueren die het Gewest aanbiedt, om zo de synergiën en de gevolgen ervan op de schoolinfrastructuur zoveel mogelijk te versterken.

Om het verrichten van kleine investeringen tegen een lage kostprijs in de scholen toe te laten, willen we ook steunen op het netwerk van de ondernemingen van de sociale economie.

Wat het bestrijden van het schoolverzuim betreft, zullen we een onderzoek starten dat ons in staat zal stellen om het fenomeen beter te bevatten en om de twee grote gewestelijke beleidsvoeringen op dit vlak te evalueren: het Programma Preventie Schoolverzuim⁽³⁾ (PPS) en de Plaatselijke Preventie- en Buurtplannen⁽⁴⁾. Vervolgens zullen we bekijken in welke mate we deze beleidsvoeringen kunnen bijsturen.

Een ander belangrijk onderdeel is ons werk rond de stedelijke integratie en de openheid van de scholen naar hun wijk toe, met de lancering van het proefproject van de schoolcontracten in 2016-2017.

Tevens zullen we in 2017 de mogelijkheden bestuderen om de immersie in de scholen in Brussel verder te ontwikkelen.

■ ■ Men moet jongeren de zin in school teruggeven ■ ■

De Raad: U bent van start gegaan met een proefproject voor een betere stedelijke integratie van de scholen in hun wijk. Hoe staat het hiermee?

Julie Lumen: In juli jongstleden heeft de Regering besloten om met een proefproject van start te gaan. We hebben de vier scholen al uitgekozen: drie Franstalige en één Nederlandstalige, waarvan twee basis- en twee middelbare scholen. Nu gaan we een studiebureau aanwijzen dat ons bij de analyse van deze instellingen zal bijstaan. Over zes maanden zullen we over een eerste diagnose beschikken aan de hand waarvan we de uitdagingen zullen kunnen bepalen van elk van deze scholen op het vlak van mobiliteit, beveiliging van de ruimte, collectieve voorzieningen, enz. Vervolgens zullen we een investeringsplan uitwerken, dat onze ambitie een concrete vorm zal moeten geven.

Bijvoorbeeld: indien een school over een omvangrijke collectieve voorziening beschikt, zullen we bekijken hoe deze voor de wijk kan worden opengesteld, en dit met respect voor de verplichtingen van de school. Vóór juli zullen we ons met de actie- en investeringsplannen tot de Regering richten, zodat deze ze kan aannemen en vanaf 2018 kan toelaten dat de investeringen worden

⁽³⁾ Deze voorziening heeft als taak om bij te dragen tot en mee te werken aan de preventie van schoolverzuim, door falen, absenteïsme, geweld en asociaal gedrag te bestrijden.

⁽⁴⁾ Door middel van het preventie- en buurtbeleid verbindt de Regering zich ertoe om de veiligheid binnen het BHG te verbeteren en om het toenemende onveiligheidsgevoel in de wijken te bestrijden. De acties en projecten zullen het voorwerp zijn van een overeenkomst, "Plaatselijk Preventie- en Buurtplan 2016 - 2019" genaamd, die tussen elke gemeente en het BHG wordt gesloten.

Nieuws in het kort

verricht. Indien dit overtuigende resultaten oplevert, zouden we graag voor het schooljaar 2017-2018 een nieuwe reeks scholen uitkiezen.

De Raad: Uw dienst helpt mee de strategie inzake de bestrijding van het schoolverzuim uit te stippelen. Kunt u ons hierover meer zeggen?

Julie Lumen: De bestrijding van het schoolverzuim is een echte uitdaging voor het onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Momenteel voeren de beide gemeenschappen, het Gewest, de gemeenschapscommissies en de gemeenten een beleid op dit vlak. Ons doel is om een klare kijk op het schoolverzuim in het Brussels Gewest te hebben, om het fenomeen beter te bevatten, om de verschillende actoren op te sporen en samen te werken om alle gebieden van het schoolverzuim aan te pakken, teneinde de huidige maatregelen doeltreffender te maken. Op verzoek van de Brusselse Regering zal de Dienst Scholen een expertisecentrum worden, waar alle studies, onderzoeken en statistische gegevens omtrent het fenomeen worden verzameld. Tevens vraagt de Regering ons om een herziening van de gewestelijke instrumenten voor te stellen, meer bepaald van het Programma Preventie Schoolverzuim en van de pijler Preventie Schoolverzuim van het Brussels Preventie- en Buurtplan, opdat deze beter aan de uitdagingen zouden beantwoorden.

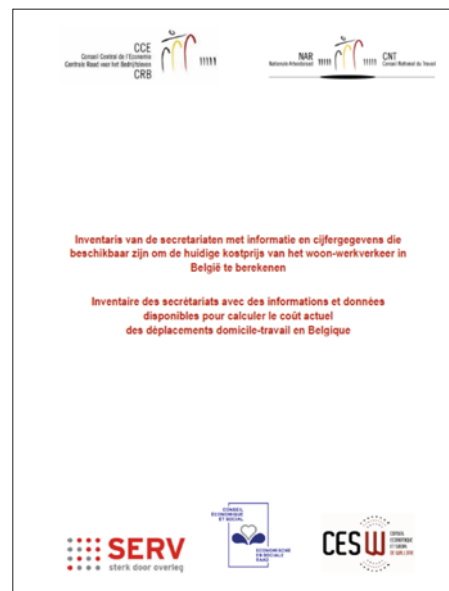
■ **De bestrijding van het schoolverzuim is een echte uitdaging voor het onderwijs in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest** ■

Inventaris van de kostprijs van de woon-werkverplaatsingen in België

De inventaris die de problematiek van de kostprijs van de woon-werkverplaatsingen in België behandelt, is het resultaat van een vruchtbare samenwerking tussen de secretariaten van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven, van de Nationale Arbeidsraad en van de gewestelijke Economische en Sociale Raden (MORA, CESW en ESRBHG) enerzijds, en het Federaal Planbureau anderzijds.

Hij geeft een overzicht van het regelgevend kader voor de woon-werkverplaatsingen en verzamelt de gegevens die betreffende deze thematiek voor België beschikbaar zijn.

De inventaris kan op de respectievelijke websites van de verschillende Raden worden geraadpleegd⁽¹⁾.

Brussel is kandidaat voor de titel van Culturele hoofdstad van Europa 2030

De Raad heeft op een positieve wijze akte genomen van de aankondiging van Minister-president Rudi Vervoort betreffende de toekomstige kandidatuur van onze stad voor de titel van Culturele hoofdstad van Europa 2030. Deze zou vanaf 2024 officieel kunnen worden ingediend, bij de volgende aanvraag waarop België kan ingaan..

Dertig jaar na een eerste vruchtbare ervaring⁽²⁾ en na de bekroning van drie andere Belgische steden⁽³⁾, hoopt Brussel zijn diversiteit en culturele rijkdom opnieuw een heel jaar op de voorgrond te kunnen plaatsen.

De Raad steunt deze kandidatuur en zal dit dossier nauwgezet opvolgen, gelet op de positieve gevolgen die een dergelijke nominatie zou kunnen hebben in termen van internationale uitstraling en verbetering van het imago van de stad. Bovendien zou het behalen van deze titel de culturele sector ondersteunen en het toerisme stimuleren.

⁽¹⁾ Meer bepaald op de website van de ESRBHG in de rubriek "de andere publicaties van de Raad".

⁽²⁾ In 2000 was Brussel al eens Culturele hoofdstad van Europa.

⁽³⁾ Antwerpen in 1993, Brugge in 2002 en Bergen in 2015.

Publicaties

Sociale Barometer 2016

De Sociale Barometer stelt voor het twaalfde opeenvolgende jaar een reeks geactualiseerde indicatoren voor over de armoede in het Brussels gewest.

Volgens deze Barometer leeft ongeveer een derde van de Brusselaars met een inkomen lager dan de armoedegrens. Meer dan een vijfde van de actieve Brusselse bevolking ontvangt een sociale uitkering of een vervangingsinkomen (werkloosheids- of invaliditeitsvergoeding), en een vierde van de Brusselse kinderen jonger dan 18 jaar groeit op in een gezin zonder inkomen uit arbeid.

Vijf procent van de actieve Brusselse bevolking ontvangt een leefloon (of equivalent). Dit percentage is tweemaal hoger bij jonge volwassenen. Nagenoeg een vijfde van de Brusselse actieve bevolking is werkzoekend en deze verhouding stijgt tot een vierde voor de jongeren, met sterke schommelingen al naargelang de gemeenten. Er wordt aan minder dan de helft van de aanvragen voor een sociale woning voldaan, en meer dan een vijfde van de Brusselaars wijzen op belangrijke problemen met de kwaliteit van hun woning.

Deze Barometer toont eveneens aan dat de sociaaleconomische situatie van personen hun gezondheidstoestand beïnvloedt: het verschil inzake levensverwachting tussen de inwoners van de armste en rijkste gemeenten bedraagt 3,0 jaar voor de mannen en 2,6 jaar bij de vrouwen.

De Barometer kan worden geraadpleegd op de website van het Observatorium van Gezondheid en Welzijn van Brussel-Hoofdstad (www.observatbru.be), in de rubriek "Publicaties".

Het Tijdschrift van de Raad

December 2016 – n° 21

Periodieke publicatie van de Economische en Sociale Raad voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

ESRBHG

Bischoffsheimlaan 26
1000 Brussel
02/205 68 68
02/502 39 54
cesr@esr.brussels

Verantwoordelijke uitgever:

Joëlle Delfosse

Lay-out en druk:

IPM printing nv - Ganshoren

Illustraties:

Omslag: Fedasil Pauline Beugnies
Dossier: p.5: Fedasil Wouter Van Vaerenbergh, p.6: Fotolia, p.11: Fedasil Wouter Van Vaerenbergh, p.13: Fedasil Layla Aerts, p.14: Fedasil Sanne De Wilde, p.20: Fotolia.
Focus: p.22, 23 et 24 : Fotolia.
De debatten van de Raad: p.31, 32 en 34: perspective.brussels.

Redactiecomité:

In de kijker, Volgende Debatten van de Raad: Siham Chaouch
Dossier: Julie Millan en Marc Verlinden
Focus: Marie-Hélène Lahaye, Julie Millan, Charlie Verthé
De debatten van de Raad: Xavier Duby
Nieuws in het kort: Stéphanie Polet, Charlie Verthé
Publicaties: Siham Chaouch
Vertaling: Rik Duynslager en Eric Vanderheyden

Dank aan:

Rix Depasse, Sylvie de Terschuereen en Tatiana Vanessa Vial Grösser voor hun medewerking bij de opstelling van het Dossier, en FEDASIL, de VDAB en ACTIRIS voor de verstrekte inlichtingen.

Elisa Donders, Julie Lumen, Frédéric Raynaud en Solange Vergé voor de interviews.

Demografische vooruitzichten voor de Brusselse gemeenten 2015-2025

Dossier nr. 6 van het BISA stelt de resultaten voor van de demografische projecties die door het BISA voor elk van de 19 Brusselse gemeenten zijn opgesteld voor de periode 2015-2025. Deze publicatie biedt een overzicht van de cijfers en analyses gemeente per gemeente, per leeftijd, geslacht en aantal privégezinnen.

Zo zal de stad Brussel de grootste inwonerstoe-name kennen: + 25 000 personen tussen 2015 en 2025, of een stijging met 14 %. Zij zal bijgevolg de drempel van 200 000 inwoners in 2025 overschrijden.

Dit Dossier is beschikbaar op de website van het BISA (www.bisa.brussels), in de rubriek "Cahiers van het BISA".

